

IMANOL ZUBERO:

“Alderdi abertzaleek aitortu egin beharko lukete gaur daukagunaren balioa, eta konstituzionalistek, gizarte honek modu demokratikoan erabakitzen duena”

Imanol Zubero soziologoaren ustez, maiatzeko hauteskunderen ondoren, bai alderdi politikoek bai gizarte-taldeek mugitu beharra daukate; gogoeta egin eta etengabeko elkarriketari heldu behar diote. Era berean, uste du elkarrengana hurbiltzen saiatu behar dutela, gure gizartearen isla ez den hauteskundeetako zatiketa gainditzeko. Euskal Herriak estatu baten beharrik ez duela eta EAEk, Nafarroak eta Iparraldeak Euskal Herri kulturala osatzen dutela ere esan digu.

10. or.

AURTENGO UDAKO PROPOSAMEN FRESKOAK

Ez badakizu oraindik zure udako oporrak non pasa, ez zaitez kezkatu; gure artean ezagunak ditugun zenbait pertsonaiaren esperientzia fresko-freskoak dakarzkizugu hona, tokirik egokiena aukera dezazun: Paris, Korsika, Kuba, Mallorca, Pirinioak, New Port, Amazonia edo... Zarautz. Toki hauetan guztietan pasatako egunen berri emango digute Almudena Cachok, Klaudio Landak, Yolanda Alzolak, Martin Fizek, Sebastian Lizasok eta Jose Luis de Ugartek. Goazen toki zoragarri horietara eurekin batera!

13. or.

Eztabaida: Trafiko istripuen kausak eta konponbideak

Zoritzarrez, trafiko istripuak eta beren ondorio lazarriak albiste iturri etengabea izaten dira urte osoan, eta, batez ere, uda partean. Ez dirudi, gainera, epe laburrera edo erdira istripuen estatistika mingarriak eta sortutako sarraskiak arinduko direnik. Erakundeen kanpaina gordinek eta isunek ez omen dute lortu istripuen sortzaile nagusiarengan, gidariarengan, eragiterik. Eztabaida honetan parte hartu duten lagunek azpimarratzen dutenez, gidariaren heziketa eta kontzientzia osoa da irtenbidea.

20. or.

5

Normalkuntza

Bi esperientzia berri: D eredia Iparraldean, eta gorrentzako eus-kara ikastaroak Zarautzen

18

Hitzez hitz

Itzulpenetako hainbat zentzuga-bekeria, Karlos del Olmok jasota

22

Giza baliabideak

Autoikaskuntzaren garrantzia, langileen etengabeko prestakuntzan

Kotxeari uzteko kanpaina

(Erretzeari uztekoari jarraiki)

Gizakidetza

ZER...!
GARRAIO PUBLIKOA
ERABILTZeko ERAGOTZENIK,
BAI?

PAPER
BIRZIKLATUA

Zuzendaritza:
Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea (IVAP)

Koordinatzailea:
Joseba Lozano

Diseinua, fotokonposizioa eta inprimatzea: Itxaropena S.A.

Marratzkial: Concetta Probanza

Zenbaki honetako lankideak:
Kaxildo Alkorta, Aintzane Arrieta, Harkaitz Cano, Karlos Del Olmo, Arrate Egaña, Lutxo Egia, Luis Elizondo, Encar Etxazarra, Mitxel Etxeberri, Itziar Garitagoitia, Jakes Goikoetxea, Aitor Gorostiza, Beatriz Irizar, Jur Jur, Joseba Lozano, Luma, Nerea Pikabea, Begoña Pujana, Rosa Mari Urrutia, Patxi Zubizarreta.

ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ aldizkarian argiratutako artikulak berriro ditzake, bai osorik, bai zatika, baina artikulak nondik atera diren aipatu behar da beti.

ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ aldizkariak ez ditu derrigorrez bere egiten artikulua eta kolaborazioetan agertzen diren irizirik.

ADMINISTRAZIOA
EUSKARAZ

ISSN: 1576-5563. **Legeko Gordailua:** BI-1141-93. **Egilea:** Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea Donostia-San Sebastián 1. 01010 VITORIA-GASTEIZ. Tel. 945 01 76 00. /http://www.ivap.org

PERTSONAIA

Juan Jose MENA: “50 urtera iritsitakoan zuzendari izena jasotzeko moduan izango naiz”

Nota beltzez zipriztindutako paperen artean murgilduta ematen ditu orduak 35 urteko zuzendari gasteiztar honek. Serioa, disziplinatua eta zorrotza da. Hortxe dago bere arrakastaren muina. Begirada mantso eta samurraren atzean perfekzionismo mugagabea ezkutatzen du. Bere etxean, Legution, berarekin hitz egiteko aukera izan genuen.

Zazpi urterekin Gasteizko *Samaniego Eskolanian* hasi zinen abesten, klarinetea jotzen ere bai... Txikitatik erakutsi duzu musikarako gaitasun berezia?

Bai. Umetatik mundu horretan bizi izan naiz. 13 urterekin dagoeneko Udal Musika-Bandan jotzen nuen. Abesbatzak zuzentzeko ikastaroak egin nituen, eskolonia bat eta musika garaikide talde bat sortu ere bai. 21 urte nituenerako klarinete irakasle nintzen kontserbatorioan. Ezin dut ahaztu gurasoen-gandik etengabe jaso dudana babesa.

Madrilera eta Municheraino joan zara orkestrako zuzendari ikasketak egitera...

Sormen garaia izan zen niretzat. Carmelo Bernaola, garai hartako kontserbatorioko zuzendariak ereindakoaren uzta naiz. Ika-sitakoa hobetzeko asmoak bultzatuta joan nintzen kanpora. Enrique García Asensio izan nuen irakasle Madrilan, eta geroago, Sergiu Celibidache, München. Maisu onak izan dira biak.

Serioa eta zorrotza omen zara, zure ikasle batzuek esandakoaren arabera.

Nire lana oso serio hartzen dut. Disziplinarik gabe ezin liteke oso urrutira joan; gainera, konturatu naiz perfekzioak ez duela bukaerarik. Zenbat eta gehiago jakin, orduan eta gutxiago dakizula ohartzen zara.

Abesbatzak zuzentzen aritu zara... Tartean 2.000 haur zure esanetara edukitzea lortu zenuen I. Haur Kantatan...

Pailazo bihurtu nintzen haien arreta neureganatzeko. Oraindik baten batek “Tío Juanjo” deitzen nau. Oro har, abesbatzetan ahots-tek-nika sartzen hasi dira, baina ez dut uste ideia ondo ulertu denik. Abesbatza askok *vibratoa* galdu dute, eta hori zaindu egin behar da.

Euskadiko Gazte Orkestraren ibilbidea abiarazi duzu...

Eusko Jaurilaritza eta Euskadiko Orkestra Sinfonikoaren ekimenez sortu zen. Nik gaz-

teengan sinesten dut, musikari onak daude. Orain bost urte, esate baterako, Estatuko Orkestra Nazionaleko musikarien herena Euskal Herriko gazteak ziren.

Euskadiko Orkestran egon zara. Orain, berriz, Bilbokoaren zuzendari titularra zara... Zein da zure asmoa?

Orkestra horrek nik nahi dudana eran musika egitea nahi nuke. Normalean, 12 aste pasa ohi ditu zuzendari batek taldearekin. Nik ordu gehiago ematen ditut. Bilbori horrenbeste zor diodala uste dut.

Eliteko musika egiten duzu. Ez al duzu uste jende gehiagorengana iristeko herrikoitu egin beharko litzatekeela?

Musika honekiko urruntasuna musika-heziketa ezaren ondorioa besterik ez da. Musika entzuten irakatsi behar zaio umeari txikitatik. Jolastu, bizi, sentitu egin behar da musikarekin.

Euskal kantagintzako *Amets* taldean egon zinen, Euskadiko txistulari txapel-dun izan ere bai...

14 urte nituenerako kontuak dira. Hizkuntza-eta kultur-aldarrikapen sutsuaren garaiak ziren. Gorka Knörren taldearekin zenbaitetan abestu genuen. Garai beretsuan Euskadiko txistulari txapel-dun ere izan nintzen.

Musikari-puska ederra egina zaude. Zer tokatzen da, orain?

Atzerrian bideak zabaltzen ari zaizkit. Nik, momentuz, ikasten jarraituko dut, ikasketa ez baita sekula amaitzen. 50 urtera iristen naizenerako zuzendari izena jasotzeko moduan izango naizela uste dut.

Nerea Pikabea
Kazetaria

¿Zergatik ez? ¡Aurrera!

Zuei ez zaizue gertatu umeei ipuin bat kontatzen egon, edo lagunari egunkariko berria, esaldia normal irakurtzen hasi, eta ia-ia amaierara helduta begiaren ertzetik galdera edo harridura marka (!) hurbiltzen zaigula ikustean... orduantxe konturatzea dioxosozko esaldi horri intonazioa aldatu behar diogula bat-batean eta modu traketsan, galdera edo harridura itxura har dezan? (esaldi hau berau, horren lekuko). ¿Zer pasatzen da horrelakoetan? Ba, irakurle txar fama hartzeaz gain, izugarritzko kaltea egiten diogula euskararen berezko doinuari, gure hizkuntzak berarekin daraman musika horri.

Ez da hori gertatzen, bistan da, esaldia laburra denean, galde-tzaile bat erabiltzen dugunean (*zer, nola...*) edota *al, ote*, eta horrelako partikula modalez baliatzen garenean. Zorritzarrez, esaldiak luzatu egin behar dira batzuetan, eta nik dakidala, *al* horiekin osatutako galderek beharrik min galanta ematen diote euskaldun bati baina gehiagori.

Hona hemen, beraz, nire proposamena: ¿ez da argiagoa galdera eta harridura markak esaldiaren hasieran ere jartzea, gaztelaniaz egiten den bezala? ¿Erdarara makurtzea litzateke hori? Goazen harantzago: behin aurrezten hasita, zergatik ez kendu, esate baterako, hitzez hitzeko aipamenei hasierako komatxo horiek (*), edo parentesiaren lehenengo zatia, edo... Euskaltzaindiak 1971n honako erabakia hartu zuen:

Harridura eta galdera markak (!?). *Harridura eta galdera markak esaldien hasieran eta bukaeran jarri behar ote dira, ala bukaeran bakarrik? Gaztelaniaz lehenbiziko bidea segitzen du, frantsesak bigarrena. Kontu honetan euskaraz, gaurko egunez, idazlerik gehientsuenek bigarren bidea harturik daukate, hau segitzen bait dute gaztelaniaz ez, beste hizkun-*

*tza guztiek. Euskaltzaindiak ohitura edo joera hau ontzat ematen du. Beraz, Erregela: **Harridura eta galdera ezaugarriak esaldiaren bukaeran bakarrik jarriko dira.***

Lehenengo kontua: “*euskaraz, gaurko egunez, idazlerik gehientsuenek bigarren bidea harturik daukate...*”. Euskaltzaindiak tradizioa eta testu literarioak hartu ohi ditu aitzakiatzat bere proposamen-gomendio-erabakiak emateko orduan. ¿Aztetu al zuten tradizioa, ikur bakartiena orain dela hogeita hamar urte erabaki zutenean? ¿Eta zein tradizio azertu zuten, bada? ¿Garai hartako idazleena? Izan ere, nik beste-lakoa ezagutzen baitut: Moguel, Ubillos, Fray Bartolome, Azkue... eta horiek guztiek hasieran eta amaieran jartzen zituzten markak.

Bigarren kontua: “*hau segitzen bait dute gaztelaniaz ez, beste hizkuntza guztiek*” ¿Eta, zer? ¿Kosmopolitagoak-edo egiten gaitu horrek? ¿Aztetu dugu akaso zein diren hizkuntza horietako bakoitzaren estrategiak, hasierako markarik gabe galdera edo harridura baten aurrean daudela adierazteko? ¿Beste askoren artean, ba al du zerikusirik horretan, esate baterako, hitzen ordenak?: *Voulez-vous faire...? Are you...? Sprechen Sie...?*

Aldizkari honen irakurleen artean egongo dira, dudarik gabe, nik baino askoz gehiago dakitenak (euskaltzainak barne). Horietako batek azalduko dit, agian, zergatik eusten diogun oraingo sistemari, eta batez ere, zeintzuk diren horren abantailak.

Ricardo Dz. Olano Gasteiz

JOXERRA INTERÍNEZ

BEHIN BEHINEKO FUNTZIONARIOA

interinez@mindless.com

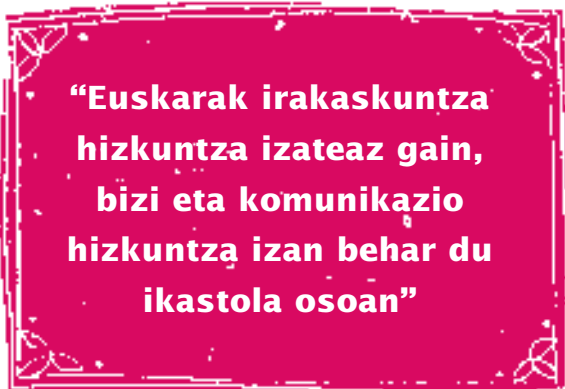
Gutunak makinaz idatzi eta, gehienez ere, 15 lerro izango dituzte. Gutunarekin batera, nahitaez, igorlearen izen-abizenak eta NANA adierazi beharko dira. Jasotako gutunak ez dira itzuliko. Toki-arazorik izanez gero, ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ aldizkariak eskubide osoa izango du gutunak laburtuta argitaratzeko. Halaber, ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ aldizkariak bere erantzuna eman ahaliko du sail honetan bertan.

ALDAKETAK DATOZ EUSKARAREN IRAKASKUNTZAN IPARRALDEAN?

Jack Lang Frantziako hezkuntza ministroak, *hexagonoko* herrialdeetako hizkuntzen irakaskuntza errazteko borondatea adierazten duten bi gutun ezagutzera eman ditu berriki.

Lehen dokumentua negoziaketetan zehar gurekin eginiko lanean oinarritzen da, murgiltze ereduaren (D eredu) ezagutzea plazaratzeko. Erran behar da ikastolen eredutik aski hurbil dela. Bigarrenean, haatik, orain arte “B” ereduaren inguruan egiten den lana deskribatzen du hasieran, eta aipatzen du “B” ereduko ikastetxeetan murgiltze ereduak irekitzen ahalko direla elebaker edo elebidun.

Hori da gogorki salatzen duguna; denok dakigu –hezkuntza sailburuak berak lehen dokumentuan onartzen duen bezala– murgiltze ereduak ikastetxe logikan oinarritzen dela. Hizkuntza *ahulenak* (gure kasuan euskarak) irakaskuntza hizkuntza izateaz gain, bizi eta komunikazio hizkuntza izan behar du ikastola osoan. Zertarako izena erabili kontzeptutik kanpo? Jendearen izpiritua nahasiz gure mezua deuseztatzen da. Grabeago: ebaluaketaren orduan murgiltze ereduak du emaitza txarren erantzukizuna ukanen.

Ministroak bere proposamenak aurkeztu ditu delako *Conseil national de l'éducation* batzordean eta atzera botatuak izan dira. Elebitasuna aipatzen zuen gutunak 22 aurkako boto

ukan ditu eta 18 aldekoak; murgiltze ereduak aipatzen duenak ez du bere alde boz bat ere jaso, denak aurka edo zuri... Orain, batzorde hau kontsultatiboa izanik eta ez erabakitzailea, ministroak ez diola jaramonik eginen azpimarratzen dute. Dena den, jakinik ministroaren gutunek ez dutela indar juridikorik eta aholku, posibilitate, asmo (amets?) besterik ez direla, batzorde horren oldartzeak erakustera ematen du frantses hezkuntza aparatua ez dela oraindik bere bide hertsietatik atera eta ez dagoela

gure irakaskuntza ereduak onartzeko prest.

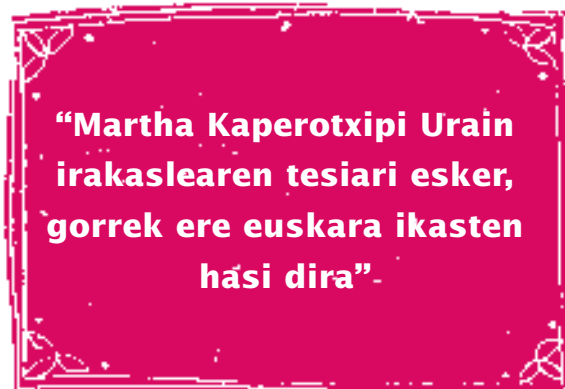
Frantses estatutuko konstituzioak frantsesa dela errepublikaren hizkuntza bakarria adierazten duen bitartean, nire ustez, gauzak ez dira asko aitzinatuko eta euskara salbatzea, berreskuratzea eta garatzea gure gogo eta nahikeriak baldintzatuko dute.

Mixel Etxeberri
Seaskako lehendakaria

GORREK ERE EUSKARA IKASTEKO AUKERA

Gorrek, orain arte, ez dute euskara ikasteko inongo aukerarik izan eta, hori dela eta, euskaraz irakurri edo idazteko erabat diskriminatuta egon dira. Egoera honetaz jabetuta, Zarauzko Udaleko Euskara Zerbitzuak gorrentzako euskara ikastaro bat antolatatu du.

Ikastaro honen helburua gorrek euskara ikasi eta euskaraz bizitzeko aukera izatea da. Ikastaroa keinu-hizkuntzari buruz tesia egiten ari den Martha Kaperotxipi Urain irakasleak eman du eta bertan ikasi da pertsona bat edo norberaren familia deskribatzen, eguneroko

bizitzari buruzko informazioa trukatzeko, deskribapenak ulertzen... Hori guztia, keinu hizkuntza erabiliz egin da, eta, gorrek eguneroko komunikazioan erabiltzen dituzten artikulatzaileez baliatuz: eskuak, besoak, aurpegia eta gorputza.

Azken finean, ikastaro honen bidez, batetik, pertsona gorrei euskara ikasteko aukera eskaini nahi izan zaie, eta, bestetik, ikastaroa euskara ikasi nahi duten pertsona gorren bilgune ere bihurtu.

Ikastaroa uztailaren 2an hasi eta abuztuaren 8an amaitu zen. Guztira, 30 ordu.

2. HEko ahozkoaren inguruan

Gure lana dela eta, aspalditxoan darabilgu esku artean hizkuntza eskakizunen gaia. HAEE/IVAPek urtean bitan egiten dituen deialdietan eta bestelako hautaketa prozesuetan aztertzaile lanetan ibiltzea egokitu zaigu sarri samar, eta horrek aukera eman digu urteetan jasotako materialaren hustuketa egiteko, aztertzeko eta zenbait ondorio ateratzeko. Ondorio horiek oinarri hartuta, perfilen inguruko zenbait azalpen agertzea pentsatu dugu, zuoi, batez ere azterketa egin behar duzuenoi, argigarri eta lagungarri izango zaizuelakoan. Oraingo honetan, 2. hizkuntza-eskakizuna hartuko dugu hizpide eta honen nondik-norakoa azaltzen saiatuko gara. Hizkuntza-eskakizun guztietan 4 trebetasun –entzumena, mintzamina, irakurmena, idazmena– neurtzen dira baina guk, hemen, mintzamenaren eta idazmenaren inguruan jardungo dugu, zailtasun gehien horietan sortzen direla uste dugu eta. Gaurkoz, mintzamenari helduko diogu eta hurrengo alean idazmenaren ingurukoaz arituko gara.

MINTZAMENA

Zer eskatzen da? Gai orokor baten inguruko iritzia eta azalpenak.

Ariketaren nondik-norakoa: Irudi edo argazki bi ematen zaizkio azterketariari bat aukeratzeko. Horrekin batera argazkian datorren gaiari lotutako informazio laburra, zenbait esaldi labur edo galdera ere aurkeztuko zaizkio. Hamar bat minutu izango ditu azterketariak zer esan, iritzia edo azalpena nola bideratu pentsatzeko; pentsatu egin behar da, ez idatzizko eskemarik egin. Hona hemen azterketa egunean aukeran emango zaizkizun laminek antzeko bi eredu:

AMATASUNA

- Amatasun tradizionala eta gaur egungoa. Ikusten al duzu aldaketarik bien artean?
- Amatasun ez tradizionala eta umeen heziketa.
- Amatasuna eta etxetik kanpoko lana.
- Gizartea eta bere eskaintzak amatasunaren aurrean.
- Aitatasuna eta etxeko lanak. Nola ikusten duzu?
- Jaiotze-tasaren murrizketa. Zerk eraginda ote da?

UMEAK ETA LANA

- Umeen egoera gure gizartean eta umeen egoera hirugarren munduan (Brasileko kale-umeak, Perun, ...). Aipatu aldeak.
- Ume hauen lan merkatua: zakar biltzaile, droga trafikatzailer...
- Umeak eta organuen trafikoa. Zer entzun duzu honi buruz?
- Umeak eta prostituzioa. Bakarrik herrialde pobreetako arazoa al da?

Gaiari nola heldu aztertzaileen aurrean: Hasteko, irudian zer ikusten den aipatu, kokatu argazkia. Gero, lagungarri dituzun esaldiei edo galderei helduta, iritzia, aldeko edo kontrako arrazoiak edo bestelako azalpenak eman. Beraz, ez da elkarrizketa hutsa, nahiz eta aztertzaileak gaiaren inguruko galdera batzuk egingo dizkizun.

Ebaluatzerakoan honako hau hartuko da kontuan:

Komunikagaitasuna: Ideiak garbi azaldu, nahasketarik gabe, entzuleak ez du haria galdu behar. Akats batzuk egin arren, lasai, ulergarritasuna oztopatzen ez badute.

Gaiarekiko lotura: Azalpena, irudiak edo argazkiak erakusten duenaren ildotik bideratu behar da, hortik aldendu barik, anekdotetan luzatu barik. Ez da gertaera edo anekdoten kontaketa hutsa, iritzietara eta azalpenetara jo behar da.

Jarioa: Hitz egiterakoan erabiltzen den abiadurak, egiten diren etenek, errepikapenek..., ez dezatela komunikazioa eten. Ziurtasuna ere baloratuko da: autozuzenketak, hitz egokia asmatzen ibiltzea... gehiegitan agertuz gero, oztopatu egiten da komunikazioa. Galderen aurrean azterketariak erakutsiko duen bat-batekotasuna eta erantzuteko segurtasuna ere neurtu egingo dira. Baina, kontuz, jario handia izatea ez da nahikoa, zuzentasunari ere erreparatu behar zaio, hau da, ez pentsatu, asko hitz eginda, beste barik, nahikoa denik.

Zuzentasuna: Atal honetan akatsak hartuko dira kontuan. Akats guztiak ez dira maila berekoak. Komunikagaitasunean aipatu legez, azalpenak garbi emanez gero, barkagarriagoak izango dira, beti ere akatsak sistematikoak eta oinarri-oinarizkoak ez badira (deklinabidea, aspektua, zehar era...)

Aberastasuna: Erabiltzen diren egituretan, hiztegian, loturretan... erakusten den maila baloratuko da.

Maila honetan sarrien agertzen diren akatsak:

Aditzaren aspektua:

- Hemen esertzen naiz? (ESERIKO)
- Datorren hilean ematen dituzte emaitzak. (EMANGO)

Aditz laguntzailea:

- Arazo hori asko kezkatzen zait. (HORREK / NAU)
- Oso ondo pasatu gara oporretan. (DUGU)
- Nola funtzionatzen da hori? (DU HORREK)
- Horretarako kaxa hori balio zait. (HORREK / DIT)

Aditzaren konkordantzia:

- Egun batzuk han pasatu dut. (DITUT)
- Ezkerreko eta eskumako irudiak aztertu dut. (DITUT)

Nominalizazioa:

- Aztertzaileak esan dit joatea. (JOATEKO)
- Ahaleginduko naiz ondo egitera. (EGITEN)

Posposizioak:

- Senar-emazteek biok artean banatzen dituzte etxeko lanak (BION ARTEAN)
- Emakume askok etxez kanpo egiten du lan. (ETXETIK KANPO)
- Horren buruz ez dakit zer esan. (HORRI BURUZ)

Beste:

- Gure lagunak badauzka etxe bi, baina beste etxea erosi du herrian. (BESTE ETXE BAT)
- Beste motako ariketak egiten ditugu klasean. (BESTE MOTA BATEKO)

Ere/Ere bai:

- Ere bai esan behar dut... (ESAN BEHAR, DUT BAITA ERE, ...)

- Oporretara seme-alabak datoz ere. (SEME-ALABAK ERE BADATOZ)

Bakarrik:

- Etorkin aberatsak onartuko dituzte bakarrik. (ETORKIN ABERATSAK BAKARRIK ONARTUKO DITUZTE)

Inoiz/Inon/Ezer...

- Zer nahi duzu? Ezer. (EZER EZ)
- Asteburuetan inoiz gaude etxean. (INOIZ EZ GAUDE edo INOIZ BAGAUDE)

Bezala/Bezalako/Beste:

- Semea ama bezala da eta alaba aita bezala. (BEZALAKOA)
- Gure beste daki horrek. (GUK)
- Hori bezalako daukagu guk ere. (BEZALAKOA)

Erlatiboa:

- Lehen esan dut bezala. (ESAN DUDAN BEZALA)
- Nire lankidea, Bilbon bizi dela, egunero autobusez etortzen da. (BILBON BIZI DENA)

Esplikatiboak:

- Orain etxera noa, berandu dela. (BERANDU DA ETA)

Ondoen/Gehien...

- Denak dira politak, baina gorria gustatzen zait gehiago. (GEHIEN)
- Zuk ezagutzen duzu hobetoen gure herria. (ONDOEN)

ZERTAN AHALEGINDU: AHOLKUAK

- ♦ Argazkiari ondo erreparatu eta galderak aztertu.
- ♦ Argi eduki zer esan nahi duzun; zer ordenatan lotuko dituzun azpimarratu nahi dituzun ideiak.
- ♦ Erantzunak ez mugatu esaldi solteetara, saiatu esaldiak lotzen.
- ♦ Argazkiarekin batera aurkezten zaizkizun galderak erabili ahal dituzu zeure jardunean. Hitzez hitz errepikatu ordez ahalegindu zeure hitzetan agertzen.
- ♦ Ez jo sarriegi kontakizunera. Adibidez, amatasuna dela- eta norbere seme-alaben gorabeherak urrundu egiten dira mintzamen saioaren helburuetatik.
- ♦ Modu errazean esan ahal dira iritzia eta azalpenak. Ez saiatu dakizkizun egitura ikasi berri guztiak tartekatzen.
- ♦ Kontuz formula eta esamoldeekin! Askotan saiatzen gara horrelakoak kostatuta ahala kostatuta sartzen eta behar ez diren lekuan edo momentuan erabiltzen ditugu.
- ♦ Ez izutu hitz egiten duzun bitartean aztertzailea oharrak hartzen ikusten baduzu; hori ez da gaizki egiten ari zaren seinale. Aztertzaileok oharretan ez ditugu akatsak soilik idazten, alde onak ere aipatzen ditugu.

Beatriz Irizar
Begoña Pujana

HAEEko Ebaluaketa teknikariak

GEREZIAK BULEGOAN

Astehenetan hozkailuak izan ohi duen itxura eskas eta errukarriaz oroiturik, bulegotik irten naizenean erosketak egitera joan naiz. Luze gabe, frutategian nengoan eta, nire txandari itxaron bitartean, pozarren erreparatu diet aurtengo lehen muxika, brinoi, marrubi eta gerezien kolore biziei. Eta fruta berriaren koloreak, edo enaren itzulerak, edo egunaren argi gero eta luzeagoak, edota arropa arin eta koloretsua janzteko aukerak, uda gero eta hurbilago dagoela pentsarazi didate, eta oporrak. Eta horrek guztiak kilika berezia sortu du niregan, nola esango nuke, kilika lizuna, sentsuala.

Ikusi gabe, baina gereziei begira nengoela, beste astelehen gogoangarri batez oroitu naiz. Hartan, goiz partean, gazte ezezagun bat sartu zen gure bulegoan, baina ezustea are handiagoa izan zen nire izena denen aurrean ahoskatu zuenean: Rakel Ameskoa. Ahoa bete hortz geratu nintzen, batez ere eskuan zeukan paketeaz ohartu nintzenez: gazte hura ezin zen fotokopiagailua konpontzera etorri, ezta barne posta ekartzera edota suitzalgaileen azterketa egitera ere, zeren eskuan zeukan paketea opari paperez bildua baitzegoen, eta, begizta bati atxikia, lore sortek-eta ekarri ohi duten oharra ikusi bainuen.

Bulegokideek ere paketeari begiratu zioten, eta gero niri. Orduan, begiraden norabideari igarri izan balio bezala, gaztea niregana inguratu zen, niri luzatu zidan eskuerakutsi gisako hura. Nik, oraindik sineskaitz, paketea dardarka hartu, eta nire izenean zetorrela ikusi ahal izan nuen. Ez nintzen urduritu bulegokideek nire urtebetetzea ote

zen galdegin zidatenean; aldiz, hotzikara batek oinetako behatzetatik buruko ileetaraino zeharkatu ninduen, txantxetan, maitale ezkuturen baten oparia izan zitekeela esan zutenean. Baina han esandakoei entzungor, neure baitara bildu, eta, jakingosez beterik, oharra irakurtzen hasi nintzen: *Gerezi bat ahora eraman, eta zeure egin dezazula nahi dut, dasta dezazula, ahogoza dezazula. Baina gereziaren hezurra bota beharrean, goiz osoan ahoan erabil dezazula eskatzen dizut, eta berarekin josta zaitetzela, eta gero, lanetik irteten zarenean, musu baten bidez ahora eman diezadazula.*

Nire azala pinportzeko ahalmena izan zuen testu hura ezin zen Dabid senarrarena izan. Bai letragatik bai estiloagatik, Patxirena izan zitekeela sumatu nuen. Baina besterik pentsatu gabe, oraingoan paketea zabaldu, eta gerezi mardul, gerezi heldu, anpolai ezin ederragoak topatu nituen. Eta besterik pentsatu gabe, bat ahoratu nuen bulegokideen ezkutuan, eta haren haragia dastatu, eta ahogozatu, kasik neure gorputza dastatua eta ahogozatua izan zedin espero nuen gisan. Eta

haren hezurra goiz osoan erabili nuen ahoan, eta harekin jostatu nintzen.

Sumatu eta izan: bulegotik irten nintzenez, Patxi bere ohiko irribarre maliziotsuarekin topatu nuen nire zain. Eskutik heldu nion, inork ikus ez gintzakeen kantoï batera eraman, eta musu heze baten bidez ahoratu nion gerezi haragigabeta. Patxik gogotsu jaso zuen, sutsu, mihia nirearekin korapilduz, hezurrarekin jostatuz. Azkenik lortu zuen ni bereganatzea, zeren ordu arte zirenak eta ez zirenak frogatu baitzituen ni erakartzearren (ez zidan eskatzen ezta Dabid uztea ere –hori, haren ustetan, “idatzia” zegoen–, soil-soilik hilean behin, birritan, hirutan edota hogeita hamar bider elkartzea proposatzen zidan), eta azkenik han ninduen, bere, haragi eta hezur...

Baina irrikatua ez ezik, une hura badaezpada ongi aurrikusia ere bazuen, zeren kalearen izen bereko Dato hotel modernistatik itxura eraman baininduen, fruitu debekatua dastatzera eta ahogozatzera.

–Zein fruta ipiniko dizut? –galdegin dit ustekabean frutategiko saltzaileak, eta ni, erreakzionatu ezinik, orduko astelehenetik astelehen honetara braustakoan etorririk, pentsakor geratu naiz.

Egia esatera, gereziek oroitza-pen gezak edo gaziak dakarzkidate gozoak bainoago. Egia esatera, jaso, jaso egin nuen gerezien oparia, eta bulegotik irten nintzenez Patxi topatu nuen bere ohiko irribarre maliziotsuarekin; hala ere, bera ikusi bezain laster, irentsi egin nuen gereziaren

hezurra eta ahoan ez, baina masailean eman nion musu, eta Patxiri berehalakoan itzali zitzaion irribarre. Egia esatera, zergatik ez badakit ere, (gerezien testua Manuel Rivasena zela jakiteak niregan ez zuen aparteko eraginik izan), Patxi fruitu debekatua baino gehiago, desgaraiko fruta egiten zait; ez dakit zergatik, baina badirudi amodioaren alkimiarako ez garela osagai egokiak, eta nekez dastatuko dudala haren fruitu debekatua, ez behin, ez birritan, ez hirutan. Tamalez, beharbada, zeren nik oraindik ere desio baitut neure gorputza dastatua eta ahogozatua izan dadin, eta argi dago Dabid senarrarekin jai daukadala, eta fruitu debekatua aspaldi usteldu zitzaigula. Baina, beharbada, aurtengo udan...

–Gereziak, ipiniezazkidazu gereziak– erantzun diot azkenik, badaezpada ere, frutategiko saltzaileari.

Patxi Zubizarreta
Idazlea

“Egia esatera, gereziek oroitza-pen gezak edo gaziak dakarzkidate gozoak bainoago”

Mundua on line

HIZNET ikastaroa

Eusko Ikaskuntzak, SEI elkarteak, UEU eta EHUren ekimenez eta Eusko Jaurlaritzaren laguntzaz, "Hiznet" izeneko hizkuntza plangintzari buruzko euskarazko ikastaro birtuala eratu dute 2001-2002 ikasturterako.

Euskararen normalkuntza aspaldian abiatu bazen ere, sarri askotan prozesu horren baitako barne-mekanismoez ondo jabetu gabe jokatzeko da, soziolinguistika ez baita behar bezala ezagutzen. Horregatik, euskararen normalkuntzak behar-beharrezkoa du ezagutza kualifikatuagoa eta sistematikoagoa izatea, eta premia horri aurre egiteko antolatu da hizkuntza plangintzarako ikastaro hau.

Ikasleak posta elektronikoaren bidez jasoko du material didaktikoa. Modulu batetik bestera iragan ahal izateko, bidalitako moduluari dagokion ebaluazio-test bat egin beharko du ikasleak. Astebetekoa da testa egiteko gomendatzen den epea.

Ikastaroaren amaieran, Euskal Herriko Unibertsitateko Espezialista Titulua, baita Eusko Ikaskuntzak eta UEUK luzaturiko diploma-egiaztagiria ere eskuratu ahal izango dira.

Informazio zehatzagoa:

<http://suse00.su.ehu.es/HIZNET/>

Luis Elizondo
luis-elizondo@ivap.es

Zientzia.net, zientzia-ataria euskaraz

Elhuyarrek euskarazko lehen-zientzia ataria jarri du martxan. Bertan, arlo honetako edozein gairi buruzko oinarriko informazioa aurkituko duzu, hala nola, *Elhuyar Zientzia eta Teknika* aldizkaria, berriak, zientzia-hiztegia, e.a. Horrez gain, bilaketa zabala egiteko aukera ere eskaintzen du. Ataria egunero berritzen da. Hona hemen helbidea:

<http://www.zientzia.net>

Baite, euskara elkarte berria Azpeitian

Azpeitian, euskalgintzan aritzen diren taldeak *Baite* elkarrean bildu dira, euskararen normalizazioa bultzatzeko. Elkarte berri honen helburu nagusia Azpeitian euskara normalizatzea da eta, horretarako, beharrezko eta egoki diren lan eta ekintzak antolatu nahi ditu. Egitasmoak bultzatzekoan, ahal den heinean, udalarekin lan egiten saiatuko dira.

Ikaslearen eta irakaslearen gunea

HABEk bere web gunean ikasleentzako toki bat jarri du martxan: *Ikaslearen Gunea*. Zerbitzu honen bidez Internetek eta teknologia berriek eskaintako aukerak jarri nahi izan dituzte euskarazko ikasleentzako; honela bada, gune honetara jotzen duen ikasleak honako atal hauek aurkituko ditu: *HABE aldizkaria, Euskara hobetzen, Euskalkitegia, Antzoki iluna, Denborapasak, Postalak, Kantu kantari, Txisteak, Istorio animatuak, Porrusalda* eta *Ipuinak*. Hona, helbidea:

www.habe.org/ikaslearengunea

Irakasleek ere tokia izango dute HABEren web gunean. Zerbitzu honi esker, elkarren berri izateko aukera izateaz gain, irakasleek *on-line* eskainiko diren ikastaroetan parte hartzeko bidea ere izango dute.

Euskaraz bizi programa: aisialdia euskaraz

Nekazaritza eta Arrantza Sailak eta Hizkuntza Politikarako Sailordetzak *Euskaraz Bizi* programa antolatu dute. Programa honi esker, euskara ikasteko eta euskaraz bizitzeko interesa duenak ezagutu ahalko ditu, aldi berean, baserri-inguruaren alderdi kulturalak, sozialak, ekonomikoak... Hau da, aisia euskal giroan bizitzeko parada eskaintzen zaio jendeari.

Programa garatzeko, landa-eremuetako turismo azpiegiturak aprobetxatuz, euskaraz asko hitz egiten den 12 eskualde aukeratu dira. Esperientzia berri hau Aste Santuan jarri zen martxan eta bi urteko iraupena izango du.

Oixe, Sakanako astekari berria

*Bi*erri elkarteak sortutako hirugarren komunikabidea dugu *Oixe* astekaria. Egunkari itxura du eta Sakanako albisteak jasotzen ditu. Doan aurkituko duzu bertako kioskoetan ekainetik aurrera. Bizitza luzea opa diogu!

Euskal Unibertsitatearen Kongresua

Unibertsitateko Euskal Irakasleen Elkarteak (EIRE) "Euskal Unibertsitatea 2021. Egiten ari garen euskarazko unibertsitatea" izeneko kongresua antolatu du. Kongresua Bilbon izango da, Bizkaiko Batzar Nagusien Aretoan, irailaren 27 eta 28an, eta helburu nagusia euskal unibertsitatearen orainaren eta geroaren inguruko gogoeta zabala egitea izango da. Hor, euskararen garapen osoa lortzeko estrategiak aztertu eta proposatu dira. Guztira, 50 txostengileren artean prestatutako 12 bat txosten aurkeztuko dira, eta, kongresua bukatutakoan, lan horiek guztiak bilduko dituen liburu bat argitaratuko dute. Europako, Espainiako eta Euskal Herriko hainbat aditu gonbidatu dituzte antolatzaileek. Kongresuari buruzko informazio gehiago nahi izanez gero, helbide honetan aurkituko duzu:

www.ehu.es/eukon/

Imanol Zubero:

“Espainiako eta Frantziako alderdi guztiek onartu beharko lukete Euskal Autonomia Erkidegoak, Nafarroak eta Iparraldeak osatzen duten herri kulturala”

Euskal Herriko Unibertsitateko Gizarte eta Komunikazio Zientzien irakaslea dugu Imanol Zubero. Herritar gehienontzat, beharbada, errazagoa da Bakearen Aldeko Koordinakundeari (BAK) lotzea soziologiari baino. Dena dela, elkarte horretan luzaro bozeramaile ibili den arren, inoiz ez da batzorde iraunkorrekidea izan. Hainbat libururen idazle eta iritzi-emaile aritua, maiatzeko hauteskundeen ateko zirrikitutik begiratzera gonbidatu dugu. Haren ustez, gure gizartean zatiketa politikoa badagoela erakusten dute emaitzak. Hala ere, haiei inolako garrantzirik kendu gabe, argi dauka gizartearen errealitatea ez dela zatitze horrek adierazten duena.

ETAk Miguel Angel Blanco hil aurretik, Elkarrik eta Bakearen Aldeko Koordinakundeak (BAK) betetzen zuten, nagusiki, bakezaletasunaren eremua Euskal Herrian. Ordudanik, beste talde batzuk (Ermuko Foroa eta Aski Da, besteak beste) agertu dira. Nola baloratzen duzu aldaketa hori?

Hala Lizarrak nola ETaren su-etenak, biek, bestelako jokalekua ekarri zuten, dudarik gabe. Alderdi politikoen ardura handiagoak bereganatu zituzten, hitzarmena bultzatu edo oztopatu nahian. Eusko Legebiltzarraren eztabaiden handitzeari erreparatzea besterik ez dugu, horretaz ohartzeko. Horiek horrela, BAKen eta Elkarriren jarduerak beste esparru batera iragan ziren. Bestalde, garai hartan sortutako taldeek lotura estuak zituzten PP eta PSOekin, eta, nolabait esateko, alderdi haien planteamendu politikoen banderadun bihurtu ziren hainbat hedabideren laguntzaz. Jakin badakigu nola azaldu ziren maiatzeko hauteskundeen aurretik. Ikusteko dago, ordea, hemendik aurrerako jokaera.

HERRIAREN ZATIKETA BENETAKOA OTE?

Zer-nolako jarrera hartu beharko lukete bakegintzako taldeek orain?

Nire ustez, mugitu beharra daukate talde guztiek, baita BAKek ere. Mezuak (gizon-emakumeen eskubideekiko errespetua, indarkeriaren amaiera, elkarrizketaren beharra, gure erakundeenganako begirunea, presoak hurbiltzea...), funtsean, aldatu ez diren arren, badugu denok mugitzeko erantzukizuna. Hor dago, adibidez, Elkarriren Bake Konferentzia.

Zer deritzozu ekimen horri?

Zail samar ikusten dut. Hauteskundeek argi erakutsi diete alderdi politikoei zer diren, eta berba egiteko garaia heldu zaie-

la. Beldur naiz Elkarriren ekimenak ez ote dien haietako batzuei dagokien erantzukizuna kenduko. Hau da, gerta liteke alderdi politiko batzuek esatea “Elkarrik jezarraraziko gaitu hitz egiteko” eta, hein batean, duten erantzukizunari ihes egitea. Eta bistan dago gizarte demokratiko batean alderdi politikoei ez luketela inoren bultzadarik beharko, elkarrekin hitz egiteko. Horixe beharko genuke! Bestalde, PPren eta PSOeren jira-biran ibili diren gizarte-taldeek ere badute gogoeta egiteko beharra. Esate baterako, badute garaia ETaren eta abertzaletasunaren arteko ustezko “lotura gaiztoari” amaiera emateko.

Esan duzunaren arabera, badirudi herritarrak eta alderdi politikoak elkarrengandik urrun ibili direla. Gizartea, alderdiek sinestara nahi ziguten baino pluralagoa dela erakutsi zigiten hauteskundeek, ordea.

Ez dago ukatzerik herritar gehien-gehienek bat egiten dutela Ertzaintzarekin, Kontzertu Ekonomikoarekin, EITBrekin, hau da, gure autogobernuaren zenbait elementurekin. Beraz, nik uste dut huts handia litzatekeela hautes-

kundeek gure bizitzaren islaren pare jarri nahi izatea. Emaitzak inportanteak dira, jakina, baina gure gizartearen errealitatea ez da zatiketa hark adierazten duena. Eta alderdiak jakinaren gainean daude, edo egon beharko lukete, behintzat. Azken aldiotan, aniztasun politikoari baino alderdi politikoen aniztasun komunitarioari begiratu diotela ematen du: “serbioa zarenez gero, serbioei eman behar diezu botoa”. Alderdiek aintzat hartu behar dute aniztasunak hainbat alde dituela: batetik, botoa emateko orduan, aniztasun politikoa dugu; baina bestetik, elementu zatietan ugari sustatzen duen aniztasuna ere badugu. Herritarren erdiak ez daude euskararen alde eta beste erdiak, kontra; edo erdiak Ertzaintzaren alde eta beste erdiak, kontra... Hori ez da horrela.

“Zenbat eta abertzaleago orduan eta terroristago eta horrelako astakeriak esateak ezinezko bihurtzen du eztabaida politikoa”

Alderdiek gure gizartearen aniztasuna aintzat hartu behar dutela diozu. Hauteskondeen aurretik, aipatutako aniztasun komunitarioari etsi zioten zein baino zein gogorrago. Zerkin sinestara ahal digu iritzia aldatuko dutela orain? Beharbada, gizartearen beste agente batzuei dagokie partehartze handiagoa orain.

Zuhur jokatu beharra dago hemen, nik uste. Gizarteak parte hartu behar du, noski, baina zer da gizartea? Gizartea modu askotan egituratzen da. Alderdi politikoez gain, badaude sindikatuak, gizarte taldeak, hedabideak... Eta bakoitzak jakin behar du zein gizarte-eredu gura duen. Orduan, gizarte taldeek ikusarazten badigute bitan zatiturik gaudela, alderdiek etekina aterako diote horri, botoak eskuratzeko aldera. Mezua aniztasunarena baldin bada, berriz, alderdi politikoei onartu eta euren gaitasuna egin beharko dute. Eta, nire ustez, gizarte mugimenduek bigarren mezuaren alde egin behar dute argi eta garbi.

EUSKAL HERRIA: EGITURA POLITIKOA EDO KULTURALA?

Aniztasun komunitariotik aniztasun politikora jauzi egin behar dute alderdi politikoei, zure iritziz. Nondik abiatu behar dira hori gauzatzeko?

Esan dudanez, mugitu beharrean gaude denok. Zer esan nahi duen horrek zehatzago? Alderdi abertzaleek, esaterako, aitortu egin beharko lukete gaur egun daukagunaren balioa. Ez dago esaterik Estatutuak urkabilurra jartzen diola Euskal Herriari; edo Konstituzioari ezetz baina Estatutuari baietz, hain zuzen ere, bata ekarri baitu bestea. Alderdi konstituzionalistek, bestalde, onartu beharko lukete hau ez dela ezeren amaiera, guk geuk gura dugunaren hasiera baizik. Onartu beharko lukete gizarte honek modu demokratikoan erabakitzen duena. Eta abertzaleek kontuan hartu beharko lukete edozein erabakik Euskadin bizi direnei ez eze, Euskaditik kanpo bizi direnei ere ekarriko liekeela hamaika ondorio. Besterik ere esan dezakegu: epe luzera, nire ustez, abertzaleek autogobernuari buruzko hausnarketa sakona egin beharko lukete. Abertzaleek ezin diote autogobernu handienari uko egin, jakina, baina benetan uste dute autogobernuri handiena estatu bat sortzean datzala? Nik neuk, behintzat, zalantzan jartzen dut. Batetik, gauzatzetik ez dagoela uste dudalako eta, bestetik, ez nagoelako horren alde. Zergatik? Ba, edozein estaturen sustraian bazterketa dagoelako, baita Espainiaren edo Frantziaren oinarrian ere, jakina. Ez dakit zer gertatuko den Europar datoen hamarkadetan, baina nik neuk gura dudana estatu-eredua ez da oraingo estatu-nazioa, baizik eta ezaugarri nazionala galtzen duen estatu.

Zeuk ere Atxagaren Euskal Hiriaren alde egiten duzu, antza.

Adierazle ekonomiko, sozial eta kulturei erreparatzen badiet, nik ezin dut irudikatu ekonomia bat, kultura bat, populazio bat eta estatu bat biltzen dituen Euskal Herria. Ez dut ikusten, baina hainbat ohitura, hizkuntza, errealitateari buruzko ikuspegi, mito, amets dituen, ordea, bai. Euskal Autonomia Erkidegoak, Nafarroak eta Iparraldeak osatzen duten herri kulturala ikusten dut nik. Eta, gainera, uste dut herri kultural hori ez dagoela ukatzerik. Are gehiago,

alderdi guzti-guztiei, bai Espainiakoek bai Frantziakoek, salbuespenik gabe, onartu beharko lukete Euskal Herria herri kulturala izan badela. Eta ohartu beharko lirake horrek ez diola ez inori ez ezeri

kalterik egiten; are gehiago, txalogarria dela. Orduan, herri kultural hori hezurramitzen duten egiturak eta erakundeak bultzatu edota sortu egin behar dira. Herri hori sendotu beharra dago. Baina, bat egin behar du ezinbestez herri kultural horrek egitura politikoa bakar batekin? Ezezkoan nago. Herri kultural hori bi edo hiru egituraren barruan egon daiteke, orain dagoen moduan. Arazoa

oso bestelakoa da, hortaz: zein da egitura politikoen jokabidea herri kultural horren aurrean?

Gure gizartean, Euskal Herria estatu batera biltzearen aldekoak ez dira gutxi. Bestetik, herri kultural hori ukatzen dutenak ere ez dira lau oilo. Jarrera horiek alderdi politikoen kasuan areagotu egiten dira. Baina, horretaz gain, ideia horiek zilegi dira.

Bai, jakina. Hori ere gogora ekarri behar dugu, tamalez. “Zenbat eta abertzaleago orduan eta terroristago”, esan digute batzuek. Horrelako astakeriak esateak edo sinesteak ezinezko bihurtzen du eztabaida politikoa. Hemen inork ez die bere ideiei uko egin behar. Ezker abertzaleak egin behar duen iraultza, adibidez, ez da helburuena, berauek lortzeko moduena baizik. Baina, era berean, ezker abertzaleak hori egingo balu, errealitatearekin egingo luke topo, hau da, gutxiengo bat ordezkatzeko duela ikusiko luke. Euskaldunok bizitzeko estatu bat gura ahal dugu, noski, hori zilegi da. Baina nahitaez behar al dugu euskaldunok estatu bat bizirauteko, palestinarren antzera? Ezetz uste dut. Nire aburuz, lehenik eta behin, indarkeria baztertu beharra dago. Eta indarkeria baztertuz gero, hura sostengatu duenak ikusiko luke bere helburuak etengabe negoziatu beharko lituzkeela errealitatearekin. Beharbada, helburu horiei uko egin gabe, ezker abertzalea birrikatu egingo litzateke. Zutik-eko jendeak (agian ez dira ados egongo azterketa honekin) ez du erradikalismoa galdu autogobernuari buruzko jarreraren, baina indarkeriari kritika gogorragoa egiten dion neurrian, bere helburu politikoei ere kritika positibo eta interesgarria egiten die. Indarkeriak –bitarteko hutsa, azken batean– xedeei buruz hausnartzeko traba egiten dio ezker abertzaleari.

Nolakoa behar du izan hemendik aurrera gure jokaleku politikoak?

Uste dut hauteskondeek oinarriak ezarri dituztela aldaketa batzuk aurrera eramateko. Batetik, botoa ematen duenean, gure gizartea bitan banaturik –azterketa sinplistegia den arren– azaltzen da. Bestetik, zatiketa horrek ez du islarik eguneroko bizitzan. Argi dago, bada, ez duguna gizartea antolatu behar zati elektoral horietako bat bakarri oinarri hartuta. Aurrerantzean, etengabe hitz egin beharko litzateke alderdi politikoen eta egitura politikotako erakundearen artean. Azkenik, edozein prozesu abiatzeko, ontzat eman beharko genuke orain arte lortutakoa, euskaldunok nahi dugun inolako aldaketari aterik itxi gabe.

Lutxo Egia
Kazetaria

Margueriteren osaba

Zaldiz zihoan euri zaparradaren azpian trostan, gaua zulatuz, haran eta muinoen zeharkatzen, hesi eta ibaien gainetik jauzika. Barneko jantzien artean pergaminoa zeraman, bihotzaren kontra gorderik. Atzetik armada prusiarraren destakamendu batek jarraitzen zion, hogeit bat zaldun fusilekin. Ekaitzaren tximista ikaragarriek zeru beltza erdibitzen zuten, eta, zaldiaren oinetan, labarrak dardara egiten zuen ondorengo trumoiekin. Han, itzalen artean, baso ondoko egoitzaren dorrea ikusi zuen azkenik; enbatak jaurtiriko zilarrezko eztandek argitzen zuten etenka. Etxerantz hurbiltzen ari zen, baina atzeko soldaduak ere gero eta hurbilago zituen. Fusil batetik ateratako bala batek ezkerreko saihetsa erre bazion ere, etxearen ateraino iritsi zen.

–Ireki azkar, Marguerite, hemen dakart gure salbazioa! –eta arropa barnetik larru papera atera zuen, odolez orbanduta– Ireki!

Barruan pauso azkar batzuk entzun ziren eskaileratik behera eta...Tink! Tink! Txirrinaren soinua.

–Kaka! –esan zuen gorantz begira.

–Ikusten? Ez dago, goazen –esaten du mutilak.

–Nola egongo zen artxiboa irekita bera gabe?

Gazteak mostradore zabalaren kontra bermatu dira eta txirrina, tink, tink, jotzen dute.

–Osaba! –deitzen du neskak.

–Gurasoak ez daude, etxea hutsik dago –xuxurlatzen dio mutilak neskari belarrira–, zer ari gara toki triste honetan?

–Hamar minutuko bisita besterik ez da izango. Osaba giza-joa.

–Zure osaba total aspergarria da, bere lantokia ere bai, bere bizitza osoa da astuna!

**“Horrelakoa dela
funtzionarioen
bizitza diote:
aspergarri eta astuna.
Baina ez da egia”**

Artxibo arteko korridoretik gizon txiki bat herrenka hurbiltzen zaie.

–Bai, horrelakoa dela funtzionarioen bizitza diote –esaten du gizontxoak:– aspergarri eta astuna. Baina ez da egia. Hona hemen nire iloba gogokoena!

Neskak musu pare bat ematen dio.

–Herren zaude, osaba?

–Ez da ezer, alde honetan min dut, badakizu, beti paperak garraio...

–Eta mantala bustita...

–Itoginak, badakizu –gizona, mantal urdina kendu, eta astintzen hasi da.

–Eta paper zahar hori? –galdetzen dio gazteak mostradore gainean osabak utzitako pergaminoa seinalatuz.

–Artxibo zaharrak antolatzen ari naiz, oso dokumentu interesgarriak aurkitu ditut.

–Bai zera... –xuxurlatzen du mutilak begiak sabairantz zuzenduz.

Gizonak betaurreko borobilak garbitu eta kaleari erreparatu dio: kanpoan eguzkiak argitzen ditu guztiak; kanpoan udaberria iritsi da.

–Goazen hemendik –diotso azkenik mutilak neskari ahopeka– deprimitzen hasia naiz eta.

–Tira osaba, bagoaz, eta zu ere joango bazina hobeto, ordua duzu eta...

–Itzuli beste batean, Margari, hemengo gauzak erakutsiko dizkizut, harrituko zara! –osabak.

Gazteak kalerantz abiatu orduko gizona desagertu egin da apalategi bete korridoreen artean, pergaminoa eskuan eta mantala urdina sorbaldan.

–Entzun duzu hori? –galdetu du neskak bat-batean atea zeharkatu aurretik–. Zaldi baten irrintzia zirudien.

–Tira, goazen nire etxera birra pare bat hartzera –dio mutilak–, benetako gauza harrigarriak erakutsiko dizkizut.

Eta barrezka galdu dira biak arratsalde beroan.

**Arrate Egaña
Idazlea**

Aurtengo udako proposamen freskoak

Dagoeneko uda iritsi eta oraindik duda-mudatan zabiltzala, nora joan erabaki ezinean? Bada, hementxe doazkizu zenbait proposamen, hainbat tentazio: euskal kultura, kirola eta komunikabideei lotutako aurpegi ezagunek emandako aholkuak dira. Goza ezazue Yolanda, Sebastian, Martin, Jose Luis, Almudena eta Klaudioren kontakizun fresko eta erakargarriekin.

Almudena CACHO. Radio Euskadiko esataria.

“Era guztietako txokoak aurki daitezke Parisen”

Leku ia guztiak gustatzen zaizkio Almudena Cachori eta, beraz, leku zehatz baten izena esatea gaitza egiten zaio. Hala ere, bat aukeratzekotan, Paris hautatuko omen luke, udaberrirako batez ere. Bertan egona da. “Asko gustatzen

zait Paris. Hiri oso kosmopolita da. Han denetik aurki daiteke, toki txikiak eta handiak. Txoko ikusgarri asko du. Eiffel Dorrea, margolarien enparantza... Notre Dame katedralaren aurrean afaltzea esate baterako, garestia da, baina oso tentagarria ere bai aldi berean. Munduko jatetxerik onenak bertan daude. Europako beste hiriburu batzuk ezagutu ditut eta haien ondoan Paris oso ederra dela esango nuke”.

Oporretarako denbora justua izaten omen duenez, ibilbidea alde zuzenetik antolatuta duten bidaiak egiten ei ditu normalean. “Txoko asko ikusi nahi badira eguneko orduak ondo aprobetxatu behar dira. Udan, gainera, jendetza handiarekin topo egiten duzu. Oporrak ondo pasatzeko dira, baina pixka bat sufritu ere egiten da”.

Iaz Italia ezagutzeko parada izan zuen Almudena. Kuban ere egona da. “Mojito batzuk edanez aurre egin ahal dio bidaiariak bertako beroari” dio barre artean. Irrati-esatari honek ez ditu, ordea, berehalakoan ahaztuko Turkian utzi behar izan zituen oinetakoak. Gatzitutako laku bat bisitatzera joanda eman zien oinetakoei errematea. “Lakuak gatz asko zeukala ohartarazi ziguten eta, beraz, kontuz ibiltzeko. Lakua sikatuta zegoela ikusita, bertan oinak sartzea erabaki genuen, zapata eta guzti. Gatzak erabat eraldatu zituen oinetako gajoak. Hantxe gelditu ziren”.

Turkiako oroitzapenen zakuan gogorapen politikak ere baditu. Bertaratzeko asmoa dutenei aholkua eman nahi die: “Pamukale hiritik gertu, karedun terrazak dauden tokian, ur termalen igerilekua dago. Ez da oso ezaguna, baina bai polita. Greziar zutabe dorikoen artean eta ur txorrotan artean igeri egin daiteke. Zoragarria, benetan!”.

Klaudio LANDA. Euskal Telebistako aurkezlea.

“Korsikako esnesaltzaile batek Ibilaldiako kartela zeukan”

Eguzki izpien beharrak Korsika aldera eramanez iaz Klaudio. Gustuko dituen bi elementu biltzen ditu herrialde honek: hondartza eta mendia. “Hondartzazaleentzat aproposa da; hondartza batzuetan gu gu bakarrik egon ginen. Ongi zaindaturiko irla da. Erabat erromantikoa: amildegi batean amaitzen diren mendi altuak eta behean itsasoa, turkesa kolorekoa”. Horrela gogoratzen du Klaudio bertako paisaia.

Bonifaziuseko itsaso sarrera, Porto Vechio herria... derrigorrez bisitatu beharrekoak dira. Kanpinetan lo egin omen daiteke. Dirua izanez gero, berriz, yate batean bira bat eman daiteke edota bestela koadrilakoen artean belauntzi bat alokatu eta bertan lo egin. “Oraindik frantses estatuaren menpe dagoen herria da eta frantsesentzat leku turistikoa da. Horregatik garesti samarra da”.

Europa osotik etorritako turistak hurbiltzen omen dira bertara. “Oso bihotz onekoak dira bertakoak. Giro polita sortzen da udan: kalean afaldu eta festa egin daiteke. Suhiltzaileen jai batera joan ginen; eskenatokira igo eta Macarena dantzatzen jarri genituen denak”.

Klaudioren abenturak ez dira hemen bukatzen. Gasoliorik gabe gelditu ziren menditzar baten gainean. “Ikusmira zoragarria, baina autorik ez zen pasatzen eta bertan lo egin behar izan genuen. Hurrengo goizean taldeko bi hurrengo herrira jaitsi ginen esne saltzaile batekin. Oso gizon jatorra zen. Ibilaldiako kartel bat zuen etxean. Korsikarrak Euskal Herriarekiko sentsibilizazioa dute. Berarekin lasai ederrean bazkaldu eta lagunengana itzuli ginen gasolioa hartuta. Euren amorrazioak 24 ordu besterik ez zuen iraun”.

Kontuan hartu beharreko pare bat aholku eman nahi ditu. “Bezperan parranda eginez gero ez sartu kanpin-dendara lo egitera, goizean goizetik bero itzela egiten du eta”.

Yolanda ALZOLA. Euskal Telebistako aurkezlea.

“Gure bizimodua ahaztuta joan behar da Kubara”

Europar zehar batetik bestera asko ibilia da Yolanda. Interrailaren abantaila aprobetxatuz makina bat bazter ezagutu ditu. Bisitatu dituen guztietatik batez ere batek eragin dio zirra-berezia, Karibe aldean: Kuba irlak alegia. Iazko uztaietan egon zen bertan.

“Hango batzuk lehendik ezagutzen nituen eta beraiekin ibili ginen han egon ginen denboran. Habanara iritsitakoan motor batzuk alokatu eta hango bazterrak ikusi genituen. Ikusi dudak lekurik bitxia da. Benetan, oso esperientzia polita izan da”.

Bertako parajeek liluratu egin zuten. Toki asko aprobetxaturik gabe daude, ez dira turismorako erabili eta horrek oso eder bihurtzen omen du lekua. “Miami ezagutzeko aukera izan dut; landaredi eta urari dagokionez Kubaren antzekoa da, baina ez du Kubak duen berezko usainik, naturaltasunik. Primitibotasun hori falta zaio”.

Hondartzara joateaz gain, gauza asko egin omen daitezke. Horietakoa bat urpekaritza. “Hegatsak eta uretako betaurrekoak hartuta itsasoko korralak ikusi genituen”. Handik ekarri duen oroitzapenik politenetakoa, ordea, dantzan eman zituzten orduena da. “Merengea dantzatzea asko gustatzen zait. Ikastaro asko egin ditut hemen. Hara joandakoan, ordea, konturatu nintzen han benetako martxa daukatela dantzarako. Odolean daramate. Itzelezko barreak egin nituen haiekin dantzatzen, oso alaiak eta irekiak baitira kubatarrak”.

Yolandak argi du hemengo bizimodua eta haiena oso ezberdinak direla, ezin direla alderatu. “Bertara joateko asmoa duenari hango egoera eta bizimodua ulertzen saia dadila eskatuko nioke. Lasaiago bizi dira. Haiek ezin dute guk adina gauza erosi, baina bizitzeko premiazkoa dena badaukate. Gu materialistagoak gara. Hala ere, euren egoera politikoa konpontzea eta etorkizun hobea opa dizkiet”.

Martin FIZ. Atleta

“Mallorcara joaten naiz Gasteizko hotzari ihes egiteko

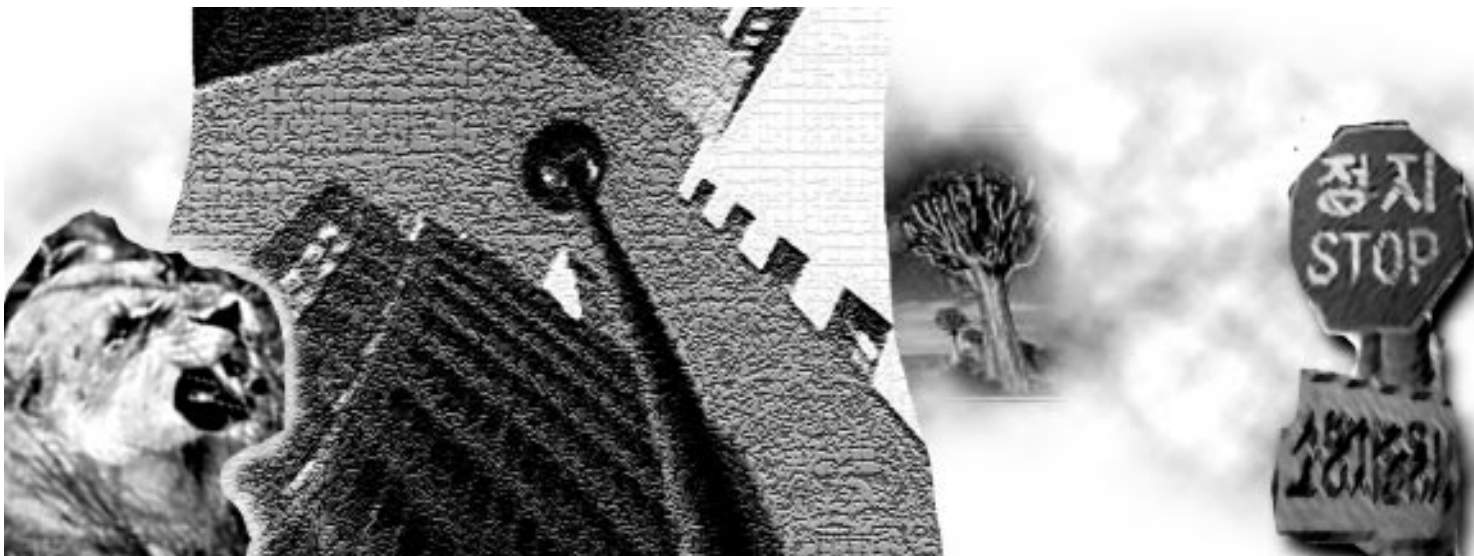
Bere lanbidea dela-eta, hainbat leku ezagutzeko aukera izan du Martinek. Bi leku proposatzen ditu berak aurtengo oporrak pasatzeko: Palma de Mallorca eta Zarautz.

Palma de Mallorca. Urtero joaten da Martin hara. “Beroa egiten du, eta beraz, eguraldia ziurtatuta dago. Mendia ere badu, nahi izanez gero. Ingurumenak garrantzi handia du niretzat. Epeltasunaren bila joaten naiz hara, Gasteizen Siberian bezalaxe bizi baikara urtean zehar” dio barre artean.

Hondartzan egotea gogoko du Martinek. “Garagardo batzuk hartuaz, egunkaria lasai irakurri eta mendialdetik bueltatxo bat egin. Plan ederra da hori. Gainera, irlan oso ondo jaten da. Artea ikusteko aukera ere badago. Txutxu-mutxuak gustatzen bazaizkizu, hementxe ikus ditzakezu ospetsu guztiak. Azken finean, denetik dauka”.

Oporrak pasatzera ez ezik, entrenamenduak egitera ere joan izan da Fiz. Oraindik ere gogoan du Diego Garzia zenarekin batera korrika egiten zebilela gertatu zitzaiena. “Atlantako Joku Olinpikoetarako entrenatzen ari ginen. Entrenatzeko, autopista hautatu genuen. Halako batean Goardia Zibila! Han ezin zela korrika egin eta isuna jarriko zigutela! Pertsona ezagunak ginela, Joku Olinpikoetara joan behar genuela esandakoan aurpegia aldatu zitzaien eta ez ziguten isunik ipini!”.

Zarautz. Asteburuetan ahal duenetan joaten da. “Askotan bertakoa, etxekoa ez dugu aintzat hartzen. Zarautz uda pasatzeko leku aproposa da. Jatetxeak, hondartza, surfa... Ikaragarri gustatzen zait surflariei begira egotea. Eta, bide batez, Getariako arratoia aurrean dudala uretan bainu lasai bat hartzea”.

Sebastian LIZASO. Bertsolaria
“Bertsotan aritu nintzen Aneto
mendiaren puntan”.

Sebastian Lizasoren mendizaletasunak pixka bat harritu egin bagaitu ere, azkenaldian bisita bat baino gehiago egin omen ditu Pirinio aldera. Iazko abuztuan hartu zuen paraje eder hori ezagutzeko beta. Lagun-koadrilan, Luz Ardiden ingurura joan ziren lauzpabost egun pasatzera. “Inguru hori oso polita

da: 400 metroko ur-jauzi bat ikusi genuen, Europako luzeena dela esaten dute. Normalean hemen inguruan ikusten ez diren animaliak ere bai, sarria edota marmota, horien artean”.

Pirinio mendikateak zeharo liluratuta utzi zuen Sebastian. Lilura horren eraginez edo, bere lehen hiru milakoa egin zuen. “Lehenbizi Tallon mendira igo ginen, eta hurrengo egun batean Anetora (3.304). Hamaika ordu eman genituen Aneto gailurrera igo, bertan bazkari-legea egin eta behera jaisten” dio Lizasok oroitzapenetan murgilduta. Mendi-gailurretik zer ikusten den galdetu diogunean, hitzez ezin daitekeela konta esan digu, bertara joan eta norbere begiz ikusi behar dela alegia. “Buelta osoa mendiz inguratutik. Horixe da ikusten den bakarra. Menditzar horien artean pertsonen tamaina txikiagotu egiten da, errespetu handia ematen du”. Ondorengo egunetan gorriak eta beltzak ikusi omen zituen Lizasok gorputza mugitu ezin zuelako, giharretako minak eraginda. “Eskaierak aurreraka jaitsi beharrean atzeraka jaisten nituen”.

Mendi-puntara igo eta han ere bertsotan aritu ote zen, Sebastian? “Bai. Felix Inurrategi eta Joxe Urbieta Takolo hilberriak ziren. Bi mendizale handi horiei lau bertso kantatu nizkien lau haizetara Aneto gainetik. Egin nezakeen gutxienekoa da”.

Tristura bakarrik ez, barre-algara ederrak ere bota zituzten aterpeteko Juliette ahuntzarekin. “Egunkariako txapela eta eguzkitako betaurrekoak jarri genizkion, ondoren elkarrekin argazkia ateratzeko. Ondoa zeudenek burutik jota ote geunden pentsatuko zuten, bai!”. Bukatzeko, bi gomendio, Lizasoren eskutik: “Joan mendira... eta ez ahaztu argazki kamera!

Jose Luis DE UGARTE.
Marinela

“Amazonia ibaia jaitsi nuen
kanoaz hilabete batean”

Itsasgizona izaki, itsasoa hurbil nahi izaten du Jose Luisek, baita oportetean ere. Bi leku gomendatu nahi dizkigu bisitatzeko: New Port, EEBBetan, eta Amazonia, Brasilen.

New Port. Rhode Island estatuaren barnean dago, itsasaldean, Bostonetik gertu. Sarritan joan da bertara, hango *free citizen* edo *herri-tar libre* izendatu baitzuten. “Itsas-kirrolari eta hondartzari lotutako herrialdea da. Urte askotan han egin izan da belaontzien estropada, Amerikako Kopa” dio Ugartek.

Neska-mutil gazteak uda honetan bertatik buelta bat ematera animatu nahi ditu. “Gazteentzat leku egokia da. Oporrak ordaindu daitezke bertako jatetxe eta tabernetan ordu batzuetan lan eginez. Bertako ikasle askok sos batzuk ateratzeko aprobetxatzen dute”.

Itsasoaz gain, bestelako lilurak ere ba omen ditu. “Film asko egin dira Cabo Korten, esate baterako. Aurreko gizaldietako arpoilariak (bale-arrantzaleak) gogora ekartzen dituen herria ere bisita daiteke, *Mistic* alegia. Garai hartako eran berreraikita dago. Azkenik hango otarraina jatea gutizia handia da”.

Amazonia. Abenturaletasunari etekin handiena atera nahi diotenentzat aproposa omen da. Sarri joaten da Jose Luis bertara. Azken aldia aurtengo urtarrilean izan zen. “Ibaian zehar bidaiak egin daitezke 4.000 kilometroko ibaitzarrean, oihan amazoniarra arakatu ere bai. Brasilen bertan bidaiak antolatzen dituzten turismo-agentziak daude. Hogeitabat egun bertan pasatzeari egoki deritzot”.

Ugarteren hitzetan, “hura beste mundu bat da, hango bizimodu bestelakoa da. Hala ere, pixka bat modernizatzen ari da; izan ere, tribu batzuetako kideekin hitz egin eta argazkiak atera baitaitezke”.

Hogeitabost urte zituela zapaldu zuen lehen aldiz Amazoniako lurra. “Bertako indigena bat bidelagun hartuta, Amazonia ibaiaren ibaiadar bat, Madeira ibaia, jaitsi nuen kanoaz hilabete batean. Ez zen erraza izan, aldeztetik kanoan ibiltzen ikasi behar izan nuen. Ez dut sekula ahaztuko ibaian zehar emandako paseotxo hura”.

Animalia basatiak eta landaredi ikusgarria eskaintzen ei ditu Amazoniak. Kontuz ibiltzeko dio berak. “Egunero izugarritzko euri-jasa botatzen du. Beroa ere izugarria, 30 gradutik ez baita jaisten, eta %90eko hezetasuna. Hori gutxi izan ez, eta eltxoen ziztadak jasan behar dira”.

Nerea Pikabea
Kazetaria

Baldintzaren ingurukoak

Azken aldi honetan baldintza ondoezik dagoelakoan gaude, eta gaixotasunak sendatzeko onen-onena erroetara jotzea denez, azter dezagun zerk eraso dion. Jakina, zabala dugu baldintza eta oraingo honetan hiru eragile baino ez ditugu aztertuko, beude beste ajeak hurrengorako edo beste osagile batentzat.

1. Gaztelaniaren eraginez, berez euskaraz baldintza dena beste egitura baten bidez esatean, gero eta sarriago agertzen zaizkigu honelakoak:

**Mozten duzu ilea, eta gero ezin duzu udan koletarik egin.*

**Lan elkarrizketetara joaten zara urduri eta gero zera... dena atzekoz aurrera esaten duzu.*

Begiratu zelako aldeak:

Ilea moztan baduzu, udan ezin izango duzu koletarik egin.

Lan elkarrizketetara urduri joanez gero, dena atzekoz aurrera esaten duzu.

2. Beste batzuetan, juxtu kontrakoa gertatzen da: gaztelaniaz baldintza itxura baino ez duena geuk baldintzat hartzea:

**Zu argia bazara, ni gehiago.*

**Bilbok 3000 biztanle galdu baditu, Donostiak 1000.*

Ez ote dira jatorragoak honako hauek?:

Zu argia zara bai, baina ni, argiagoa.

Bilbok 3000 biztanle galdu ditu, eta Donostiak, 1000.

Itxuraz bai, baina izatez baldintza ez diren artean aipatu beharko erabili ezak galbidean jarri duen beste hau:

Asko jan beharko duzu, aita bestekoa hasiko bazara.

Deialdia sasoirako aterako badugu, norbaiti laguntza eskatu beharrean egongo gara.

3. Askotan, baldintzak ikasi, eta behar ez diren tokian erabiltzen ditugu, batez ere *esan, uste izan...* bezalako aditzak lehenaldian jarrita zer edo zer kontatu nahi dugunean:

**Peiok esan zuen bera ez litzatekeela joango hitzaldira (ez zela joango).*

Honaino arazoak. Azter ditzagun orain zenbait esamolde ahaztu samartuta ditugunak, baina baldintzatik oso hurbil egoneran, haren lekuan erabili ditzakegunak:

Ezprobare, bestela, osterantzean, ostein (baldintza kutsua dute, aurreko esaldian esaten dena betetzen, edo, gertatzen ez bada, zer gertatuko den adierazten dute)

Errenta aitortpena egin beharko dugu, osterantzean, gehiago ordaindu beharko dugu oraindik.

Konpondu ordenagailua halako batean, bestela, ezin dut ezer egin!

Utzi beharko diogu erretzeari, ezprobare, gure semeak ere laster dugu zigarroa ezpainetan duela.

Saia zaitetz txostenok lehenbailehen amaitzen, ostein, arratsaldetan geratu beharko duzu lanean.

Non (eta) ... ez den (ezezkako baldintza luzeak eratzeko, oso egokia)

Inork ez du ikusiko Jainkoa, non ez den bihotzez garbi.

Etzi joango gara, non eta datorren asterako utzi nahiago ez duzun.

Zure lekuan (aukeran, gutxitxo erabilia)

Baldin semeak arraina eskatzen badio, arrainaren lekuan suge bat emango dio?

Ni zure lekuan ez nintzateke ausartuko gaur zuzendaria riarena joaten.

Badaezpada, -enean ere, -ta ere...

Ez dituzte, badaezpada ere, oraindik plazaratu azterketen behin-betiko emaitzak.

Hartu guardasola euria eginenean ere.

Etxean beti eduki behar da zer edo zer, edonor etorrienean ere.

Poltsikoko telefonoa erosi behar zenuke, bidean edo zer pasatuta ere.

Belartxo hauekin baldintza, sendatu, ez da sendatuko agian, baina ez dadila txartoago jarri... eta ez da gutxi, ezta?

Aintzane Arrieta
HAEEko teknikaria

Gutuna argazkiarekin

Badakizu zure karta jaso nuenean ezin izan nuela berehalakoan ireki? Zure karta bat irekitzea zu biluztea bezala da, kontuz eta leunki egin beharreko zerbait. Soinekoaren zierrea edo kartaren ertza, beretsu. Zure kaligrafia berehala ezagutu nuen eta lehenbizi hatz-mamiak tinta urdinaren gainetik igaro nituen poliki, letra urdinen kurbek zure erabakiortasunaren edo zalantzaren aztarnaren bat emango zidaten esperantzan. Ziguiluk alderantziz itsatsiak zituen gutunak, mundu guztiko posta funtzionarioekiko sentitzen zenuen mesfidantzak eragindako errebeldia puntua-zen seinale. Zure mania haietako bat zen. Erremiterik ez. Lau hatzen artean hartu eta gutunaren orri kopurua kalkulatzeko saiatu nintzen. Ez zen zaila. Bakarra zen. Ez zen gauza handia hainbeste denboraren ondoren. Postal bat edo agian argazki bat.

Argazki bat. Hori pentsatzean piztu zitzaidan itxaropen tiki bat: elkarrekin ikusi genuen pelikula alemaniar batekin gogoratu nintzen. Bertan neska batek aztarnarik utzi gabe alde egiten du bere amorantea noraezean eta lurjota utzita eta handik aste pare batera gutun bat igortzen dio barruan argazki bat besterik ez duena: argazkian emakumea ageri da zuhaitz baten ondoan eserita eta han ondoan dagoen errepede zeinu bat eskuarekin seinalatuz. Errepide seinalean zera jartzen du: *Paris 173 Km*. Argazkiaren bestaldean letra urdinez, honako hau dago idatzita: *bila nazazu benetan maite banauzu*. Orduan, mutilak, Frantziako mapa bat hartu eta konpas batekin Parisetik 173 kilometrorra dauden puntu guztiak kalkulatu zirkunferentzia bat trazatzen du. Auto bat alokatu eta zirkunferentzia hori herriz herri igaroko du, harik eta, argazkian azaltzen zen zuhaitzaren pean kanpindenda jarrita itxaroten zion neska aurkitu arte. Bioi gustatu zitzaigun detaile hura eta esperantza printza bat piztu zidan beraz, aukera horrek. Errepide seinale baten ondoan agertuko ote zinen bidaltzen zenidan argazkian.

Konpas bat eta erre-gela bat eta Europako errepede mapa guztiak erosi nituen. Astebetez eraman nuen nirekin leku guztietara zure gutuna eta astearte batez irekitzea erabaki nuen: argazki bat zen. Zurea, zure senarrarena, zure bi alabatxoena. Argazkiaren atzealdean aipatzen zenidanez, zoriontsu zinen Londres inguruko herri txiki eta izenik gabeko batean. Ez zegoen errepede seinalerik argazkian.

“Zure karta bat irekitzea zu biluztea bezala da, kontuz eta leunki egin beharreko zerbait”

Ni ere izan nintzen zoriontsu, laztana, gutuna esku artean erabili nuen zazpi egun haietako bakoitzean. Polaroidarekin ateratako nire argazki bat bidaltzea pentsatu dut. Ez daukat seme-alabarik, baina hormetan itsatsita ditudan Miles Davis, Billie Holliday, Vladimir Maiakovski eta Bogarten posterren ondoan atera nezakeen argazkia. Baina ez. Horren ordez Lituaniako errepede mapa mardula igortzen dizut, eder hori, gutuna ireki bitartean, kartaren loditasunak zure hatz-mamiak urduritu eta zu pixka bat intrigmatzeko bederen balio izango duelakoan.

Harkaitz Cano
Idazlea

Nonze Barri inspektore andrea ikerka (1)

Egia esan, ugazabak beharlekua leporatu zidanean, emakumeoi izendatu ohi diguten lan hutsal horietakotzat jo nuen.

–Itzulpenak ikuskatu eta zentzugabekeriak topatzea? –gaurko umeek diotenez– Txupatua, edoskia (!)!

Baina, usteak erdia ustel eta beste erdia mengel, potxoa! Hura gauzak ganoraz zuzendu ezina! Ezer baino lehen, merkatal gune (!) handi batera jo nuen errepedeko biribilean (!) zentzu aldaketa (!) eginda, eginkizunerako arropa egokitan, kontua ez baitzen dena-berdinez (!) jantzita joatea. Bide erdi-erditsuan geratu nintzen –ederra beste gidariek ateratako zarata!– kartelak “A 20 zirkularra (!)” zioenez gero! Gaztelaniatzko oharrak 20 km orduko abiaduran zirkulatzea aholkatzen zuen, baina ni, ai ene gajoa!, A 20 biribila bila eta bila! Azkenik, kostata baina, jantziak aukeratu eta trapuok non saiatuko han-hemenka, gora eta behera ibili nintzen. Alferrik, barren, denda hartan aldagelak barik, “probalekuak (!)” zeuzkaten eta! Pentsatzen hasita nengoen “zerbitzu publikoetan (!)” jantzi beharko nituela.

–Hara, hau idien pare ibili beharra ere! Ez etsi, ño! –neure buruari esanda, informatika gauzen atalera jo nuen. Ederra iskanbila! Bezeroak, ordenadorea troxan ondo-ondo bilduta dakarrela zera esan du:

–Zomorroak (!) tramankulua ez jotzeko dakart horrela, telebistan ikus-entzun dudalako zer txiki batzuek ordenadoreari erasan diezaioketela!

–Tira! –azaldu dio saltzaileak–, hauxe baino ez duzu egin behar: Birus kontrakoa eguneratu! Saretik artxiboa behera kargatu (!) eta behar bezala exekutatu (!) beharko duzu. Zer edo zer txarto joatekotan, dena abortatu (!) eta kito!

Harrezkero ez nekien informatika sailean ala auzitegiren bateko idazkaritzan ote nintzen. Lasaitu guran, kostaldeko herri garbi eta txukun asko batera jo nuen, ikerketa nondik bideratuko hausnarka. Autoa aparkatu eta zigarrokina “Hiri garbi batengatik (!)” idatzitako zakarrontzi batera bota nuen. Herriko merkatariek “Zugatik lanean ari gara (!)” ziozaten kartel batetik. Gaixoak! Errudun samar sentitu nintzen, nik zoratuta ere ez nioke-eta inori horrelakorik bizkarreratuko!

–Nire alde egiten ez dutenez gero, behintzat nire orde lan egingo balute! Putza, eztarria sano sikua zeukanat! –kolkorako esanda, edaritegi itxurako terraza baterantz egin nuen. Alferrik, baina. Kartelxo batek sartzea galarazten zuen: “Norberaren jabetza (!)”.

–Zertan gaitun, bada? –neure buruari– Norberarena ala inorena?

Eskerrak horman inkatutako beste txarteltxo batek konponbidea eman zidan: “Masai ikastaroa (!)” hartu eta lasai askoan geratu, nahiz eta hizkuntzarik batere ikasi ez! Aukeran, beste kultura etxe batean “Igurtzialdi ikastaroa (!)” eskaintzen zuten.

–Ez –esan zidan barra osteko mutilak– Ni garbitzailea baino ez naiz! Edariak pantaila gizandiaren (!) ondoko neskari eskatu! Gura baduzu, etxeko berezia dastatu: *Bloody Mary* azpikogona (!) ederra duzu, benetan!

Erdi amaituta utzi behar izan nuen mahai gainean, txizagurak bakarlekura bultzatu ninduelako. Txukun demasa! Hormako oharrak argi egin zidan: “Herri komuna (!) naiz! Kontuz erabil nazazu!”.

Tabernatik irten nuen eta lekatxo (!) mantekaduari milika, ondoko orubeko beharginei begira jarri nintzen, jo eta ke ziharduten eta. Antza, ez zioten langai kartelari jaramon batera egiten. “Buru-hezurra (!) erabili!” barik, kaskoa buruan eta ibili munduan!

–Lanpernak, –egunkariko iragarkia leituta–, ez naun helduko “Oreinen atzetik gizakiaren historia (!)” hitzaldira! Eta gainera “200 egunak geratzen dira euroa heltzeko (!)”.

Bat-batean akordura etorri zitzaidan dokumentu bat aurkeztu behar nuela.

–Barkatu, baina hori informazio hori –esan zidan sarrerako egurrak (!)– Zaingoaren Gorputzean (!) eskatu beharko duzu.

–Baina –beste batek gaineratu–, hobe duzu orain ez sartzea, etapa erreginari (!) begira daude eta! Halere, bitartekoa (!) aurkeztu ahal izateko, karnet tamainako argazkia (!) erantsi behar diozu paperari!

Akabo! Nondik horrelakorik atera? Eta, gainera, artean uretan “makilakadarik jo gabe (!)”.

–Ea hemerrotekan zer edo zer topatzen dudan –mostradore ondoko oharrak mesfidantza sortu zidan–. Zer dela eta jakinarazi han ez direla liburuak prestatzen (!)?

Tren geltokira jo nuen gero, esku artean neukan beste ikergai bat argitzekotan. Alferrik, baina. Itxita. Ulertzekoa, txartelak zioenez, “Trenak goiz eta berandu (!)” heltzen ei dira. Urrundik irrati hotsa zetorren: “Kakatzen zara, tio, neska, Madonako arrakasten azken diskoa hiperguaia da! (!)”

–Ederto gabilta! –neure artean, kafetegiko sarreran “Hurrengo irekiera (!)” zioela irakurrita.

Atzera ere kale gorrira! Zorionez, eskale batek neonezko bandaz (!) tango bat jotzen ziharduen!

Dena areago izorratzeko, aparkalekuko ordaintzera joan eta makina demonioak ez ote zidan esan, bada, kreditu txartela erabiltzerik ez nuela “arnas botatze eguna (!)” gaudituta zuelako! Itolarriaren itobeharra neurea, benetan! Telefono kabinatik “Drogarik gabe atsedetik ez (!)” leloak gonbite legez kanpoko baina atseginak bidaltzen zizkidan.

Eta, artean, oraindik ikertzen hasi gabe!

–Kaka zaharra! Igogailua ez dabil! Zer dio, baina, txarteltxoak? “Ukitzaile honek atea irekitzen du. Urgaindura kasutan erabili. Bar eragozpenak (!)”

Eguna bihoa eta gaua betor!

Oharra:

- “Itzul” posta zerrendako kide askoren ekarriekin ondua da artikulua. Eskerrik asko guzti-guztioi! (itzul@yahoo.com. Zerrendan izena emateko, www.eizie.org).
- (!) ikurdunak Euskal Herriko hainbat tokitan jasotako lekukotasunak dira.

Karlos del Olmo “Kaos”
Itzultzailea

Baten batek interesa edukienean ere...

Aurreko zenbakian galtzear egon daitezkeen zenbait aditz plazaratu ondoren, oraingo honetan, esamolde eta egitura morfosintaktiko batzuk dakartzkizuet. Hara:

Hain barik (hori –lehen aipatutako– gabe)

Lazoa? Hain barik ere ondo geratzen zaizu.

Ez diot gatzik bota, baina hain barik ere ez dago txarra.

Bat hau, bat honek,... (gutako bat, zuetariko bati, baten batek)

Bat honek ere ez dakigu zeinek ekarri dituen (ez nik, ez honek).

Bat honi edo beste honi tokatu behar zaio/gu/zue.

Edozenbeste, edozenbat (makina bat, hainbat)

Ez zeukala ezer etxean eta edozenbeste gauza atera zizkigun afaltzeko.

Lehen mila pezetarekin edozenbat erreka egiten ziren.

Era honetan (bolada honetan, aspaldi honetan)

Era honetan ondo nabil.

Ez dut ikusten era honetan umea eskolara eroaten, gaixorik edo egongo da.

Hoberik (askoz gehiago)

Txuleta bi? Hoberik jan genuen guk! Hiru txuleta eta bi oilasko.

500.000 pezeta komuna berriztatzea? Hoberik irtengo dizu!

Beste modutako (askoz hobea)

Hauek ere ez daude txarrak, baina beste modutako perretxikuak jan genituen lehengoan.

Beste modutako etxea zen lehengoa.

1. Egin nahian ibili; 2. Nahita egin ≠ 3. Egin nahi ezta ibili; 4. Nahi gabe egin. (1 eta 3: burutugabeak; 2 eta 4: burutuak)

Zerbait egin nahian edo egin guran ibili ≠ Zerbait egin nahi ezta ibili.

Nahita zapaldu didazu hanka. Ez, nahi gabe izan da.

Ahoa neurri erabili (neurririk gabe jardun, zerbait exageratua dela adierazteko)

Abokatuek tarifak ipintzean, ahoa neurri erabiltzen dute.

Ahoa neurri erabiliz gero, horrelakoxe astakeriak entzun behar izaten dira.

Ahoa zabaldu (exageratu)

Behin ahoa zabaltzen hasiz gero, parra dio 1.000 esan edo 10.000 esan.

Hobeak egin ...-ri (hobe duzu/dugu/lukete/...)

Hobeak egingo lieke isilduko balira!

Gugatik diharduzu? Hobeak egingo dizu zeureak konpon-tzeak!

Lorrotzean sartu (mantsotu, sosegatu, arau batzuen menpe jarri)

Behin ezkonduz gero denak sartzen dira lorrotzean.

Ez da izan erraza ume hau lorrotzean sartzea, baina badoa taldera moldatuz.

Nahi duzu... baietz/ezetz? (ezetz/baietz... partizipioa)

Nahi duzu, hamarretarako etxean egin baietz?

Nahi duzue, atertu ezetz?

Nahi duzu, neu joan nadila eta onartu baietz?

Aterri ederrean egon (argi eduki)

Aterri ederrean zaudete, beti gurasoen kontura bizi izatea pentsatuta bazaudete!

..., haxe ba, ... (pasatzen dena da)

Hasieratik zeukaten erabakita; haxe ba, ezin eurei ezer esan.

*Gustatu gustatzen zait; haxe ba, garestitxoa da (dela) auker-
an.*

Hurrik eman ere ez (ezta pentsatu ere, kalkulu edo usteetan oso urruti geratzen garenean)

Guk uste genuen nahikoa izango zela bi bider aurkeztuta; baina, kia! Hurrik eman ere ez!

Badago... baino ez dena! (asko, ugari dagoela esateko)

Munduaren azkena! Ez akaso! Badago gure herrian umea baino ez dena!

Orain aterri bada ere, egin du bart euria baino ez dena!

-enean ere (bada... ere, badaezpada)

Baten bat etorrienean ere, jaso sukaldea!

Guardasola hartuko dut, euria eginenean ere.

-etatik salto handirik barik (-ak inguruan)

Ez nintzen berandu erretiratu, ordu bietatik salto handirik gabe, behintzat.

Puntual-puntual ez da inoiz heltzen, baina 9etatik salto handi barik beti...

Egin ez dezan! (egingo ez du, bada! Kontrako zentzuan uler-tu behar da)

Orain harrapatu duen matxinurkularerekin berari esan diozu egiteko? Egin ez dezan!

Atzo joateko agindu eta kasurik ere ez. Eta orain zatoz horrekin? Joan ez nadin.

...baino zatia ...-goa da (askoz, dezente)

Alberto gu baino zatia zaharragoa da.

Horien etxea gurea baino zatia berriagoa da.

Luze adinik zabal (ahoskatu: luzainik zabal) egin/izan (borobila edo karratua)

Erregimena edo zer edo zer asmatu beharko dugu; bestela, luze adinik zabal egin behar dugu eta.

Zelan loditu den Arantxa! Luze adinik zabal da. Ez da erraz korapiloa egiten harekin!

Su-kanpaia izan (zaratatsua)

Isiltxoago ere hitz egin daiteke. Zu zara izateko su-kanpaia!

Hura ere neure moduan su-kanpai samarra da.

Itziar Garitagoitia
Eibarko Udala Euskaltegia irakaslea

Trafiko istripuen kausak eta konponbideak

Hainbat faktorek eragiten dute istripuetan: errepidearen egoerak, errepidearen beraren diseinuak, eguraldiak, ibilgailuen egoerak... Istripua gertaera konplexua da, faktore anitzen artean osatutako mataza. Baina, adituek azpimarratu digutenez, gizakia bera da istripu gehienen sortzailea: gidaria gehienetan, oinezkoa gutxiagotan. Eta, beraz, gehien bat gizakiaren esku dago istripuak gutxitzea. Nola? Heziketa prozesu osoago, sendoago eta luzeago baten bidez.

GALDERAK:

1. Zergatik gertatzen dira hainbeste trafiko istripu?
2. Zer egin daiteke horiek saihesteko?

Jesus Arana Eusko Jaurlaritzako Trafiko zuzendaria

1. Istripu ikertzaileen arabera, "istripuetan eragiten duten faktoreek elkarrekin-tza-sare konplexuetan dute sorrera, hau da, trafiko istripuak ez dira faktore bakar baten ondorioa, askorena baizik. Arrisku-faktorerik garrantzitsuenak gizakiari dagozkio, ikerketa guztien arabera (%70-90), badirudi

gidariaren arreta eza dela istripu larrietako eragilerik nagusia, eta horretan garrantzi handia dute adinak eta nortasunak. Horien ondoren daude errepidearen egoera eta ibilgailuari dagozkion eragileak".

2. Istripua hainbat faktorek eragiten dutenez, istripuak gutxitzeko ekimenak ere hainbat arlotan gauzatu behar dira. Horixe da gaur egun jarraitzen den ildoak, ahalik eta jende gehien inplikatzeko. Abian jarritako ekintzek honako arlo hauetan eragin nahi dute:

1. Giza-portaera: gidatzeko baimena lortzeko baldintzak gogortu, eta neurriak jarri segurtasun-uhala gehiago erabiltzeko, drogen eraginpean ez gidatzeko, abiadura murrizteko, eta jendea istripuen ondorioez jabetzeko.
2. Ibilgailuaren segurtasuna: segurtasun-gailuen instalazioa, azterketa mekaniko eta teknikoak, diseinu seguruagoak...
3. Errepidearen diseinua: elkargune-motak, seinaleak, errepide-motak...

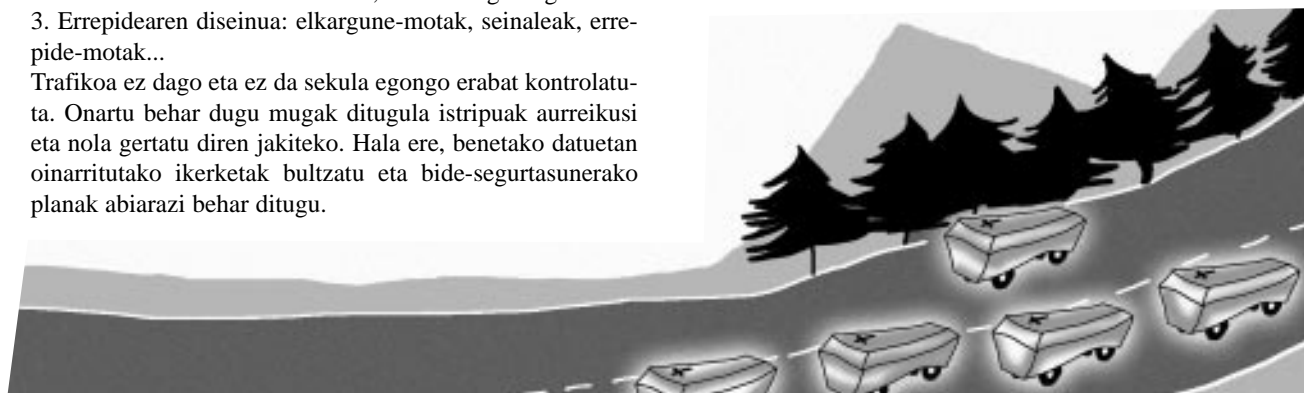
Trafikoa ez dago eta ez da sekula egongo erabat kontrolatuta. Onartu behar dugu mugak ditugula istripuak aurreikusitako eta nola gertatu diren jakiteko. Hala ere, benetako datuetan oinarritutako ikerketak bultzatu eta bide-segurtasunerako planak abiarazi behar ditugu.

Jon Bastida RACVn Gipuzkoako ordezkaria

1. Erantzuna ez da erraza. Istripu batean eragiten duten faktoreak asko eta oso konplexuak dira. Trafiko istripuen errua gidariarena, errepideena edo ibilgailuena izan daiteke. Hala ere, giza-faktoreak dira eragilerik handienak: istripuen %71. Edozein modutan, ez da erraza izaten horiek zehaztea: akatsak, erabakiak hartzeko orduan; arazo fisiko edo psikikoak (estresa, agresibitatea, alkohola); eta zuhurtzia ahultzen duten faktoreak (esaterako, norberaren abiadura gutxiestea).

Inguruko faktoreak dira, bestalde, istripuen %12aren eragile: eguraldia, errepidearen egoera (errepidearen diseinua, trafiko dentsitatea, errepidearen egoera).

2. Ikerketaren eta bide-segurtasunaren helburu nagusia da errepideko segurtasuna ezartzeko estrategiak eta ekintzak aurkitu eta aplikatzea, istripuek sortutako arazoak gutxitzeko. Horien barruan leudeke honakoak: bide-hezkuntza eta prestakuntza; babesteko neurriak, istripuen ondorioak saihesteko edo gutxitzeko; eta istripuaren ondorioak konpontzen dituztenak. RACVN elkartearen prebentzioaren eta hezkuntzaren aldeko apustua egin dugu.

Andres Vilariño Lehiaketetako gidaria

1. Istripu gehienekausak bi dira: gehiegizko abiadura eta hainbat jende ez dagoela ondo prestatuta gaur egun erabiltzen den abiaduran eta hainbeste autoreen artean gidatzeko; ondorioz, ahal duten baino azkarrago gidatzen dute. Eta aintzat hartu behar da gaur egun oso zaila dela autorik edo bestelako ibilgailurik gabe mugitzea. Gainera, gaur egun, sekulako kamioi pila ibiltzen dira egunero inguruko errepideetan. Gazteei dagokienez, gaztetan ia guztiok izan gara arduragabeak eta ez dugu aintzat hartu sortu dugun arriskua. Horri alkohola gehituz gero, sortzen den nahasketa arriskutsuegia da.

2. Hezkuntza funtsezkoa da eta ume-umetatik hasi behar da gai hau lantzen eta sakontzen. Horrez gain, abiaduraren kontrol zorrotza egin beharko litzateke. Errepide-segurtasunaren barruan gizakiaren bizitzaren garrantzia azpimarratu behar da, hau da, gainontzekoei errespetua zor diegula. Guztiok, baita nik ere. Autoa hartzen dugun bakoitzean gogoan izan behar dugu oso garrantzitsua dela helmugara ondo iristea; baina ez gu bakarrik, baita gainontzekoak ere. Lehiaketetako gidarioi dagokigunez, gidari gaz-

teen irudiaz balia gaitzeko gazteei esateko zuhurtziaz joka dezatela errepidean, ardura izan dezatela. Esan behar zaie badaudela zirkuituak autoarekin azkar ibiltzeko, guztion onerako; zoritxarrez, ordea, Euskal Herrian bi zirkuitu bakarrik daude *kart*-entzat, eta pribatuak dira biak. Gazteek lehiaketetako gidarion moduan ibili nahi dute, baina ez dago zirkuitu egokirik edo autodromorik. Euskal Herriko jende asko *Pabera* (Frantzia) joaten da, beren motorrean ibiltzera. Kiroldegi eta futbol zelai ugari daude, baina autoentzako zirkuiturik ez.

Iñigo Montenegro

Euskadiko Auto-eskolen Federazioaren presidentea

1. Trafiko istripuen kausak aztertuz gero, horietako asko gidarien arduragabekeriaren ondorioz gertatzen direla baieztatu daiteke. Orohar, istripuak sortarazten dituztenen kopuru handi bat, arauak betetzen ez dituzten gidariak eta oinezkoak dira. Eta beren jarreraren ondorioz, zauriak, batzuetan konponezinak, sorrarazten dizkiete beste gidari eta oinezko batzuei; baita gizarte-gastu neurrigabea ere, kalteordainetan eta errehabilitazioetan. Ibilgailu bat hartu eta errepidea gainontzeko erabiltzaileekin elkarbanatzea ohitura da; eta ohitura bihurtu dugunez, hainbat arduragabekeria egiten ditugu. Batzuetan esperientzia geure aurka bihurtzen da eta gure arreta baretzen du.

2. Auto-eskolei dagokigunez, bi jardueren aldeko apustua egiten dugu: hezkuntza eta etorkizuneko gidarien heziketa. Hezkuntza haurtzaroan hasi behar da, familian. Zoritxarrez, baina, ez diogu behar besteko garrantzia ematen bide publikoen etorkizuneko erabiltzaileen heziketari. Eskolara bidean semaforo gorri dagoela, errepidea gurutzatzen duten gurasoek ohitura txarra sortzen dute seme-alabengan. Eta eskolek heziketa hori sendotzeko zentro izan behar dute, bide-heziketa irakatsiz. Hortik aurrera, auto-eskolak funtsezkoak dira, etorkizuneko gidari horiei trafikoa eta bide-segurtasuna irakatsiz eta beren ezagutzei zenbait jarrera onuragarri gehituz, gidari seguru eta arduratsuak bihurtzeko.

Paz Ovejero Hezkuntza Berriztatzeko Zerbitziburua

1. Oro har, badira zenbait erantzun galdera horretarako; hona: gure hirietan gero eta ibilgailu gehiago daude, bideetako azpiegiturak ez dira behar bezain egokiak... Nik beste alderdi bat ukitu nahi nuke, hau da, bide eta errepideetan ibilgailuak gidatzeko behar den legezko baimena lortzeko prestakuntza teoriko eta praktikoaz ari naiz. Nire ustez, prestakuntzaren helburua da koordinazio psikomotorean gaitasuna lortzea, eta, jakina denez, gaitasun hori ariketa bera behin eta berriro errepikatuz erdiesten da, hainbat simulazio-egoeratan. Baina gaitasuna behar bezala eskuratuko dela bermatzeko, ezinbestekoa da egoera errealean jartzea gidarigaia.

Gaitasun psikomotorea eskuratzeko ahaleginean, ezagutza-elementuez gain, beste elementu batzuk ere hartu beharko lirateke aintzat: sormenezkoak, jarrerazkoak eta gizarte-inguruarekikoak, horiek ere prestakuntzaren zati izan behar baitute, eta, horregatik, baliozkotzat jo behar dira gaitasuna lortu dela bermatzeko. Prestakuntzaren ikuspuntua kontuan hartzen bada, ordea, ez da nahikoa ikasteko garaian horretan ematen den denbora. Horregatik, gaitasun hori –aipatutako elementu guztiak barne– eskuratzeko hasteko adinak ez luke kronologikoa izan beharko, eta zerikusi handiagoa izan beharko luke pertsonaren heldutasunarekin eta gizartearekiko heldutasunarekin.

2. Egun, hainbat neurri hartzen ari dira istripuei aurrea hartzeko, baina, neurrioi ahalik eta etekinik handiena ateratzeko, ahalegin bereziak egin behar dira. Gazteek arrisku handiko talde bat osatzen dutela kontuan hartuta, ahalegin horietako bat aparteko prestakuntza ematea litzateke; alegia, gaur egun irakasten denaz gain, bestelako ezaguerak, trebetasun espezifikokoak eta gizarte-balioak ere eskaini beharko lirateke, prestakuntza hori emanez errazago baztertuko bailirateke edozein motatako ibilgailuak gidatzen dituztenean darabiltzaten jarrera ausartegiak eta arriskutsuak.

Teleprestakuntzari buruzko gogoetak eta lehen urratsak

Azken urte hauetan, prestakuntza-arloan sortzen ari diren joera berriak nabarmen antzeman daitezke, bai enpresetan, bai administrazio publikoetan. Ekonomiaren eta merkatuen globalizazioak, merkaturako hiperlehiakortasunak eta horrek dakartzan ondorioek (enpresen artekoak eta langileen artekoak, barne-sustapena edo lana lortzeko) eta garapen teknologikoak honako honetara garamatzate: etengabeko prestakuntzara. Lan-merkatuan sartu ahal izateko langileak jaso dituen hasierako ezagutzak ez dira nahikoa bizitza profesionala arrakastaz garatzeko. Enpresa eta erakundeetako giza baliabideak lehiakorrek izango badira, prestakuntzari behar bezalako garrantzia eskaini behar zaio. Egoera berri honetan, zein da teleprestakuntzaren edo autoikas-kuntzaren eginkizuna?

Lehenik eta behin, ikus dezagun teleprestakuntzaren definizio bat: prestakuntza-mota honek hainbat teknologia erabiltzen ditu urruti dauden ikasleenganaino iristeko, planifikatuta dago (ezagutzak, abileziak edo jarrerak irakasteko), eta bide ematen du ikaslearen ikasketa era elkarrengilean eskaintzeko (Wisconsin Unibertsitatearen definizioa).

Telekomunikazio-sareek aukera handiak eskaintzen dituzte gaur egun teleprestakuntza era askotan gauzatzeko. Teknologia hauek tresna berriak jarri dituzte gure aurrean, ikasketa-prozesuak aurrera eramateko. Horien artean, nabarmenenak agian, web-eredutan oinarritutako sareak ditugu (Internet eta Intranet). Interneten bidezko prestakuntzak, edo orokorrean, autoikasuntzak, hainbat abantaila eskaintzen ditu, hala nola, prestakuntzaren zabalkunde hobea, ikasle-riaren sarbide orokorragoa eta desplazamendu-gastuen murrizketa. Prestakuntzari buruzko azken aldizkari eta hitzaldiei gainbegiratu bat emanez gero, webean bidezko oinarritutako prestakuntza-mota hori industria aldatzen ari dela ikus dezakegu.

Prestakuntza berri honetako diseinatzaileak zenbait gauza kontuan hartu behar ditu: alde batetik, elkarrengilean zuzena eta etengabea behar du izan, baina bestaldekik, prestakuntza-ekintzako solaskideek ez dute zertan jardun ordutegi berean. Muga geografikoak Internet sarea erabiliz gaindi daitezke, teoriarik behintzat, leku guztietan ez baitago oraindik Interneterako sarbide azkar eta egokirik, eta ikasle edota irakasle guztiek ez dute horretarako baliabide prestaturik. Interneten bidezko prestakuntza-programa horiek konplexuagoak diren neurrian, zailago izan daiteke beraiek erabiltzea, programaren osagai batzuk instalatzea beharrezkoa suerta baitaiteke. Orokorrean abantaila eta desabantaila hauek topatu ditugu autoikasuntzako sistemak martxan jartzeko:

Autoikasuntza Eusko Jaurlaritzan (2001. urtea)

2001EKO MATRIKULAK, IKASTAROKA

INFORMATIKA arloko ikastaroa	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	osotara
ACCESS 97 AURRERATUA	52	12	10	74
ACCESS 97 ERTAINA	191	73	40	304
ACCESS 97 OINARRIZKOA	254	77	46	377
EXCEL 97 AURRERATUA	41	16	8	65
EXCEL 97 ERTAINA	135	50	26	211
EXCEL 97 OINARRIZKOA	183	69	33	285
WORD 97 AURRERATUA	71	44	24	139
WORD 97 ERTAINA	131	57	52	240
WORD 97 OINARRIZKOA	64	47	16	127
WINDOWS 95	28	15	13	56
OUTLOOK 98	233	37	54	324
ADMINISTRAZIOKO JARDUNBIDEA	184	47	19	250
osotara	1.567	544	341	2.452

2001EKO MATRIKULAK, SAILKA

Saila	INFORMATIKA	ADMINISTRAZIOKO JARDUNBIDEA
Poliziaren ikastegia	7	0
EJIE	35	0
EUSTAT	32	0
Herrizaingo Saila	160	2
Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila*	503	105
Industria, Merkataritza eta Turismo Saila	202	0
HAEE	88	4
SHEE	21	0
Justizi, Lan eta Gizarte Segurantzza Saila	138	2
Kultura Saila	39	0
Lehendakariordetza	67	8
Lehendakaritza	37	1
Lurralde Antolamendu, Etxebizitza eta Ingurugiro Saila	115	24
Nekazaritza eta Arrantza Saila	78	20
Ogasun eta Herri Administrazio Saila	256	0
Garraio eta Herrilanak	0	41
OSALAN	62	0
Osasun Saila	362	43
osotara	2.202	250

* Ikastetxeetako administrazio arloko langileak barne

DATU OROKORRAK

	INFORMATIKA	ADMINISTRAZIOKO JARDUNBIDEA
Ikasle kopurua	1.648	250
Matrikula kopurua	2.202	250
Ikastaro kopurua, ikasleko	1,33	1
Prestakuntza-orduak, ikasleko	20,4	40
Ikasleak/tutoreak	50	80

Abantailak

- Ikasleek eta irakasleek ez dute zertan ibili joan-etorrietan.
- Ordu-tegiaren malgutasuna areagotzen da.
- Erridikulua egiteko beldurra galtzen da.
- Ongi diseinaturiko ikastaroak askatasuna ematen du.
- Ikasle-irakaslearen arteko harremana sendoagoa da.
- Esperimentatzeko aukerak ematen ditu.
- Benetako egoerak simula ditzake.
- Ikasleen arteko ezberdintasunak ahalbidetzen ditu.
- Inpaktu emozionala sor dezake eta ikaskuntza hobetu.
- Prestakuntza mota hau merkeagoa da.

Desabantailak

- Nor bere lanpostuan egotea kalterako izan daiteke (telefono-deiak, lankideen eta jefeen interferentziak...).
- Bakardadeak ikaskuntza zailtzen du.
- Diseinu desegokia negatiboa da (testuak sarean jartzea, besterik gabe).
- Diziiplina handiagoa behar da.
- Motibazio gehiago behar da.
- Ohitura-falta arazo bihur daiteke...

ABIAN JARRI DUGUN TELEPRESTAKUNTZAREN EZAUGARRIAK

	INFORMATIKAKO IKASTAROAK	"ADMINISTRAZIOKO JARDUNBIDEA"
1. Lanpostuaren baldintza teknikoak	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Interneterako sarbidea ez da beharrezkoa, ikastaroak Eusko Jaurlaritzaren sarean baitaude. ☐ Txartel grafikoa, SVGA, 256 kolore. ☐ Sistema eragilea: Windows 95/98, Windows NT 4.0, Windows Me, Windows 2000. ☐ Soinu-txartela, 16 bit Sound Blaster Compatible (aukeran). ☐ Monitorearen erresoluzioa: 800x600. ☐ Nabigatzailea: Internet Explorer 4.0 edo Netscape Navigator 4.0tik aurrera. ☐ E-maila: erabiltzaile bakoitzak postako kontu propioa behar du. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Interneterako sarbidea beharrezkoa da. ☐ Txartel grafikoa, SVGA, 256 kolore. ☐ Sistema eragilea: edozein. ☐ Ez da beharrezkoa. ☐ Monitorearen erresoluzioa: 800x600. ☐ Nabigatzailea: Internet Explorer 4.0 edo Netscape Navigator 4.0tik aurrera. ☐ E-maila: ez da beharrezkoa, sistemak berak web-mail bat eskaintzen baitu. ☐ Egunero, 24 orduz.
2. Ordu-tegiak: malgutasuna	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Lanorduetan, gehienez ordu eta erdi, ikasleak nahi duenean. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Ikastaroa gela birtualetan banatuta dago. Tutoreak ikastaroa gidatzen du, ohol elektronikoen baten bidez eta ikasleen arteko eztabaida-foreak bultzatuz.
3. Tutoretza: pertsonalizatua	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Ikasle bakoitzak tutorea dauka. Tutoreen laguntza honela banatzen da: <ol style="list-style-type: none"> 1. Lehendabiziko bisita. 2. Asteroko bisita, jarraipenaren berri izateko. 3. Zalantzak argitzeko lau bide: telefonoa, posta elektronikoa, SMS edo aurrez aurre. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ 1. Ikasleen artean inkesta banatzen da, ikastaroa bera ebalua dezaten. ☐ 2. Ikasleek azterketa egin behar dute aprobetxamendua neurtzeko.
4. Ebaluaketa eta aprobetxamendua	<ul style="list-style-type: none"> ☐ 1. Ikasleen artean inkesta banatzen da, ikastaroa bera ebalua dezaten. ☐ 2. Ikasleek azterketa egin behar dute aprobetxamendua neurtzeko. 	

Ikastaro hauei buruzko argibide gehiago HAEEn webgunean topa dezakezue: www.ivap.org

Encar Echazarra
Luis Elizondo
HAEeko teknikariak

El lenguaje administrativo. Formas y uso

Heraclia Castellón Alcalá
Ed. La Vela
Granada, 2001
366 or.

Gero eta handiagoa da administrazioa hizkerak sortzen duen ardura. Eta gero eta gehiago dira, gai horren inguruan idatzi eta argitaratzen diren lanak. Liburu honetan administrazioa hizkerak deskribatzeaz gain, gehien erabiltzen diren dokumentuak aztertzen dira. Bestalde, administrazio-hizkerak duen alderik ezagunena ere aztertzen da, akatsei dagokiena, hain zuzen ere: monotonia, iluntasuna, itxurakeria... Azterlanerako erabiltzeko korpua administrazioak berak sortutako idazkiek osatzen dute; baztertu egin dira herriarrek administrazioari bidalitako mezuak.

La lengua materna en el aprendizaje de una segunda lengua

José Miguel Martín Martín
Universidad de Sevilla
Sevilla, 2000
175 or.

Aspaldikoa dugu hizkuntza berri bat irakatsi eta ikasteko prozesuan ama hizkuntzak duen eragina neurtzeko ardura. Adituek, oro har, hiru arlo nagusi hartu izan dituzte aztergai: L1 eta beste hizkuntza bat ikasteko erabiltzen diren estrategien arteko berdintasunak eta desberdintasunak; L1-ek hizkuntza berrian izan dezakeen eragina; eta, L2 ikasterakoan L1 erabiltzea komeni den ala ez.

Lan honetan defendatzen den hipotesia honako hau da: 15 urte baino gehiagoko elebakarrez osatutako ikasgeletan, L2 atzeritar hizkuntza modura irakatsi eta ikasterakoan, L1 neurri erabiltzea mesedegarri izan daitekeela.

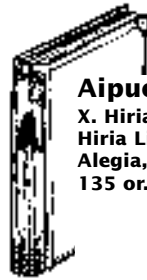

Idazki hautatuak. Wilhelm von Humboldt

Klasikoak, S.A.
Bilbo, 2001
292 or.

Humboldt ez omen zien eman bere gutunei argitaratzeko adinako garrantzirik; gaur egun, ordea, ezinbestekoak ditugu. Bere obra osoa, bera hil ondorengo hamarkadetan berreskuratu zen pixkanaka eta oraindik ez da osorik argitaratu.

Humboldt lanean hiru ardatz nagusi aurkituko ditugu: gizakia, nortasunaren prestakuntza eta mundua. Hiru kontzeptu hauen inguruan hezurramitzen du autore honek bere pentsamendua. Hala ere, hizkuntza bilakatu da bere ikerketa teoriakoen erreferentzia-puntu erabakigarri. Izan ere, bere ustez, hizkuntza da objektua ulergarri egiten duen giltza bakarra.

Aipuen hiztegia

X. Hiriart
Hiria Liburuak S.L.
Alegia, 2001
135 or.

Egileak sarreran adierazten duen moduan, honako hau “ez da etengabeko jardunean irakurria izateko asmatua izan, tarteka eta apurka bere orrietan hausnartzeko baino.” Izan ere, liburuan biltzen direnak aipuak eta esaera ezagunak dira, idazle, artista, filosofo edo bestelako pertsona ospetsuek esandakoak: Lizardik, Aristotelek, Einstenek...

Goierriko eta Tolosalde hegoaldeko hizkerak

Irene Hurtado Mendieta
IX. Gerriko Ikerlan-Sariketa
Lazkao, 2001
200 or.

Liburu honetan, egileak Goierriko eta Tolosaldeko hegoaldeko hizkeren azterketa dialektologikoa egin du. Lanaren helburua zera da: hizkerak horiek inguruko hizkeren artean duten kokagunea aztertzea; honela, Goierriko eta Tolosaldeko hizkeren artean dauden kidetasunak eta ezberdintasunak hartu dira kontuan. Horrez gain, aztergai diren hizkeretatik alboko herrien hizkeretara dagoen aldea ere, kontuan hartu da. Ildo beretik, erdialdeko eta mendebaleko euskalkietan ageri diren berrikuntzak nola eta noraino hedatu diren aztertu da.

Atsotitzen hiztegia

Egileak berak aitortzen duenez, “atsotizetan islatzen da herriaren jakinduria labur eta argiro”. Bi hiztegi hauetan bildutako atsotiz gehienak aspaldikoak badi-ra ere, gaur egun erabiltzen direnak ere aurkituko dituzte irakurleak.

Atsotitzen hiztegia. Gizabidearenak

Leticia Aristi
Hiria Liburuak, S.L.
Alegia, 2001
121 or.

Atsotitzen hiztegia. Jan eta edanarenak

Leticia Aristi
Hiria Liburuak, S.L.
Alegia, 2001
97 or.

Txarlazoko Ama Birjina

Malkar gogor bat igota, 927 metroko alturan, han dago zutik Antiguako Amaren irudia, beheko haraneko Urduñari –Bizkaiko uriari– eta inguru zabal ederrari begira. Handik oso bixta zabala dugu buelta osoan, gain agiri bikaina, eta santutegi-irudia ere (irudia santutegia ere bada-eta) urruti-urrutitik ikusten da, aspaldi samar txuri-txuri, gaur egun ilunago, Garobel edo Sálvada (bai, azento eta guzti) mendizerra zapalaren gain batean, Txarlazon. Ez da nahitaez mendizalea izan behar hori jakiteko; trenetik eta errepidetik ere, mendizerrak begirada erakarrira, ia nahitaez ikusten baita. Urduñako apaiz bati otu zitzaion irudi erraldoi hori tontor hartan eraikitzea.

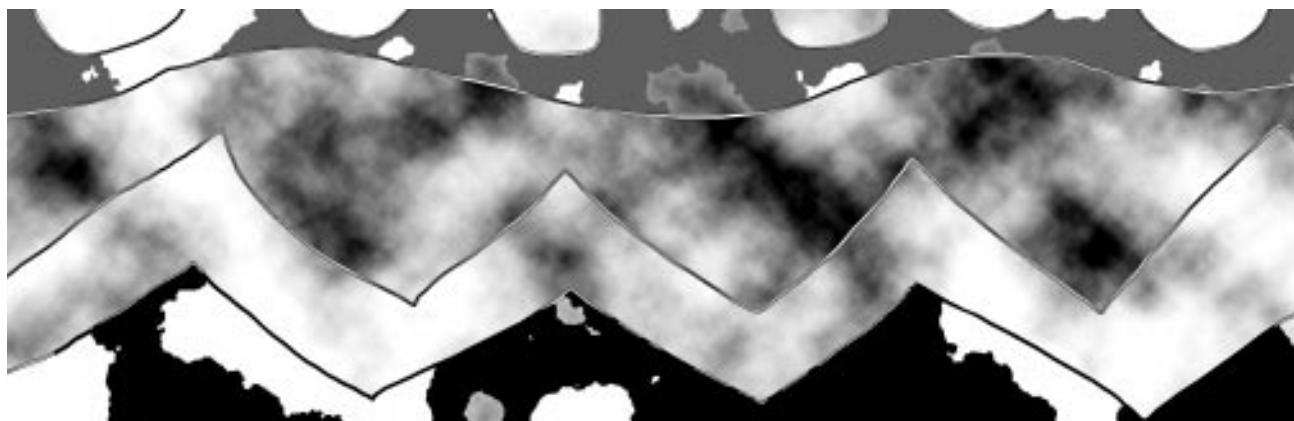
Txarlazo gainean bat egiten dute Bizkaia-Arabak eta Gaztelak, edo han dute elkarren arteko muga, nola adierazi nahi den. Eraikina mahai baten ertzean bezala dago, amildegitik hamabosten bat metrora, ez Bizkaiko edo Arabako lurrian, Burgosko Losa haranekoan baizik. Horretarako ere bere trami-teak egin behar izan zituen abadeak. Harresi baxu batek inguratutako plazatxo baten erdian dago. Zuhaitza dirudi: hiru metro diametroko enborra, hutsa eta barruan eskailera kiribila duena; igo 64 koxkak eta danborra dirudien aretoa, adaburu zabala, buelta osoan leiho txikiak dituela argia eta arnasa sar daitezen; gainean Ama Birjinaren irudia eta bere oinetan balkoi luzaxka bat.

Eraikinak 25 metro ditu behetik gora. Egiteko, berrogeita hamar-hirurogei tona porlan eta hogeitahogeita hamar tona hagaxka edo barila erabili zituzten. Obraren kostu osoa, 150.000 pezeta inguru, ez horratik gaur eguneko pezetak, 1904koak baizik. Urteetan diru bila jardun ondoren, 6.000 erreal urri bildu zituen apaizak: lekutan zeuden behar ziren 600.000 haiek! Baina konpondu zen guztia: Urduñan jesuitek ospe handiko ikastetxea zuten sasoi hartan eta han bildu ziren 1903ko urrilaren 25ean 400 ikasle-ohi baino gehiago herriko aginteriekin; batzar hartan erabaki zen hurrengo urtean lanei ekitea, dirurik eza ez zela izango oztopo-eta. Eta lehen esanenez, hurrengo urtean, 1904an, egina zuten.

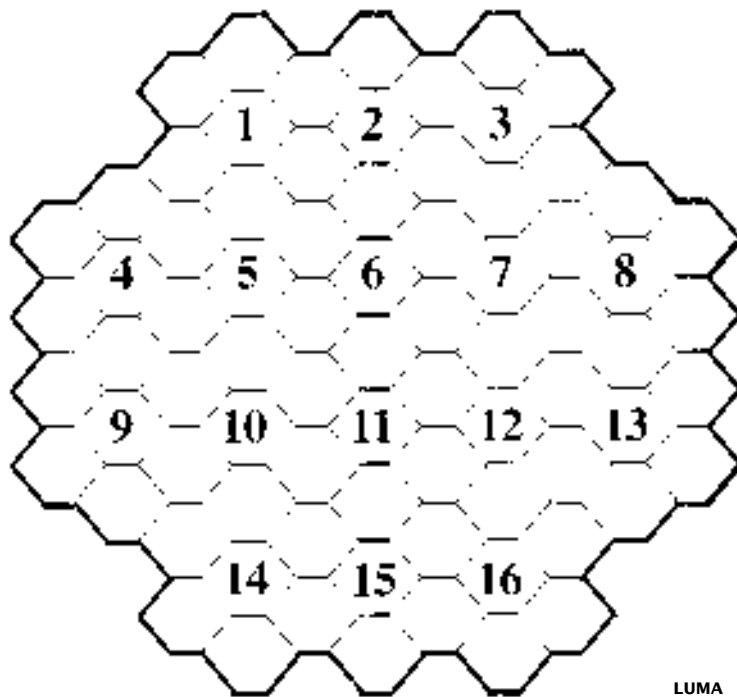
Jakin beharrekoa-edo da, bitxia bai behintzat, Txarlazoko eraikina Estatuan hormigoizko armatuz egindako lehenengoetakoa dela eta izan zela. Bilboko arkitekto bat, Federiko Ugalde Etxebarria (1874-1968), eraikuntzako teknika berri bat sartzen edo erabiltzen zebilen aldi hartan: porlanarena. Eta, nonbait ere, teknika hori ez zen erakusteko. Lanak ezkutuan, beste inork ikusi gabe egiten saiatu ziren eraikin-etxeko langile espezializatuak. Etxeko langileak ez zirenei ez zieten uzten hurbiltzen obrara ezta peoitzan bazebiltzan ere. Copyright-ena ez dela oraingoa.

Kaxildo Alkorta
Laguna

A b a r a s k a

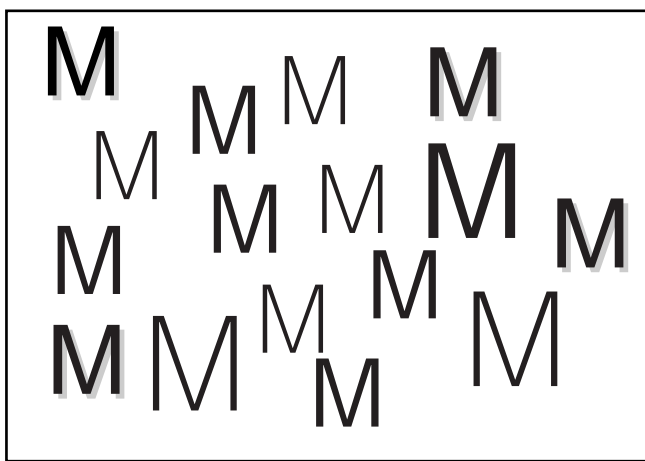
Erantzun guztiak sei letrakoak dira eta zenbakiaren inguruan kokatu behar dira. Erantzun bakoitzaren lehen letra zenbakiaren gainean doa beti. Gogoan hartu hitzak ordu orratzen arabera bideratu behar direla.

LUMA

1. Aitaren aita. 2. Hezi gabe, basa. 3. Hitza, elea. 4. Zital, gaizto. 5. Egokiera, parada. 6. Emeak gurasoekiko. 7. Danbor mota. 8. Zeharo, guztiz. 9. Irudi geometrikoa. 10. Gartsua. 11. Lasaitu. 12. Elkarrekin. 13. Ikuskizun koreografikoa. 14. Saindua. 15. VI. hilabetea. 16. Sustrai, zainak.

H i e r o g l i f i k o a

LUMA

Talde horretan...

Euskararen inguruko zenbait telefono

- AEK: 94/424 17 10
- Argia: 943/37 15 45
- EIZIE: 943/27 71 11
- Euskal Herrian Euskaraz: 943/ 44 56 65
- Euskal Irrati Telebista (EITB): 94/ 603 10 00
- Euskal Kulturaren Erakundea: 00-335-59 93 25 25
- Euskaldunon Egunkaria: 943/30 02 22
- Euskaltzaindia: 94/415 81 55
- HABE: 943/02 26 00
- Helduen Euskalduntzerako Euskaltegia (HEI): 948/17 76 70-54
- Herri Ardularitzaren Euskal Erakundea (IVAP): 945/01 76 00
- Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza: 945/01 81 10
- Ika eta Ari (IKA): 945/28 89 22-44
- IRALE: 945/27 44 00
- Itzultzaile Zerbitzu Ofiziala (IZO): 945/01 76 56. FAX: 945/01 76 03
- Kultura Saila: 945/01 94 64
- Nafarroako Hizkuntza Politikarako Zuzendaritza Nagusia: 948/10 71 83
- Udal Euskaltegiak: 94/440 62 17 943/80 52 54
- UZEI: 943/47 33 77

S o l u z i o a k

ERANTZUNA:
DENAK EMEAK DIRA
H i e r o g l i f i k o a

1. Aitona. 2. Basati. 3. Solasa.
4. Doilor. 5. Okasio. 6. Alabak.
7. Atabal. 8. Erabat. 9. Laukia.
10. Sutsua. 11. Baretu. 12. Batera.
13. Santua. 14. Santua. 15. Ekaina.
16. Erroak.

A b a r a s k a